

CREEAZĂ-ȚI NOROCUL!

Investiții sociale în aptitudini și competențe

EDUCAȚIE
COMUNITATE
OCUPARE

"Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate" [POCU/827/5/2/139979
Axa 5 - Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității

Beneficiar:

Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC

Valoare totală proiect: 4,832,087.41 lei

Contribuția financiară UE: 4.590.483,05 lei

Durată implementare: 01.06.2021 – 31.05.2023

IMPLICARE ACTIVĂ PENTRU EGALITATE DE ȘANSE, PROMOVAREA MULTICULTURALISMULUI ȘI COMBATEREA DISCRIMINĂRII

1

Material realizat în cadrul proiectului
„Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate”

Beneficiar:

Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC

Parteneri:

Primăria Orașului Baia Sprie și

Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Baia Sprie

www.assoc.ro | www.baiasprie.assoc.ro

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman

CUPRINS

CUPRINS	2
ASOCIAȚIA ASSOC	5
ASSOC	6
Inovator în asistența socială	6
Promotor al economiei sociale	6
Dezvoltator de proiecte sociale	6
PRIMĂRIA BAIA SPRIE	7
LICEUL TEHNOLOGIC DE TRANSPORTURI	8
DESPRE PROIECT	9
INTRODUCERE	11
CAPITOLUL I	12
DISCRIMINAREA	12
1.1. DEFINIȚIA DISCRIMINĂRII	12
1.2. CAUZELE DISCRIMINĂRII	12
1.3. TIPURI DE DISCRIMINARE	12
1.4. LEGISLAȚIE PRIVIND DREPTURILE MINORITĂȚILOR	18
1.5. STATUTUL MINORITĂȚILOR	19

CAPITOLUL II	20
PRINCIPIILE CARE GUVERNEAZĂ DREPTURILE OMULUI	20
2.1. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE OMULUI	20
2.2. CONVENȚIA NAȚIUNILOR UNITE CU PRIVIRE LA DREPTURILE COPILULUI (VERSIONE PRESCURTATA)	26
2.3. CADRUL LEGISLATIVE NATIONAL. LEGISLAȚIA CU PRIVIRE LA PREVENIREA ȘI SANȚIONAREA TUTUROR FORMELOR DE DISCRIMINARE, CONFORM CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII (CNCD)	32
CAPITOLUL III	33
COMBATerea DISCRIMINĂRII PROMOVAREA MULTICULTURALISMULUI ȘI A EGALITĂȚII DE ȘANSE	33
IV. MODALITĂȚI DE COMBATERE A DISCRIMINĂRII	44
V. CUM NE APĂRAM ATUNCI CÂND SUNTEM VICTIME ALE DISCRIMINĂRII?	45
5.1. CE POATE FACE PERSOANA CARE CONSIDERĂ CĂ A FOST SUPUSĂ DISCRIMINĂRII?	47
5.2. TRAGEREA LA RĂSPUNDERE CONTRAVENȚIONALĂ A AUTORULUI DISCRIMINĂRII	48
5.3. CNCD / CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII	48
VI. RECOMANDĂRI PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII	52
VII. SCURT ISTORIC AL ROMILOR	54
7.1. ELEMENTE DE IDENTITATE CULTURALĂ ȘI VALORI ROME	55
VIII. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ	59

Asociația ASSOC

Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC este o organizație care și-a propus încă de la înființare promovarea asistenței sociale în scopul îmbunătățirii condițiilor de viață a grupurilor defavorizate.

Organizația activează în domeniul asistenței și economiei sociale, furnizând servicii în sprijinul grupurilor vulnerabile. Acesta este și locul în care s-au născut nenumărate mărci sociale. Aici s-au creat idei preluate la nivel național, cum sunt structurile: Centru Social Multifuncțional sau Birou de Asistență Postdetenție.

În ultimii ani, ASSOC a manageriat proiecte naționale importante și s-a concentrat spre dezvoltarea activităților sociale și antreprenoriale, transmițând din cunoștințele acumulate în cei peste 25 de ani de activitate către alte ONG-uri, dar și către instituții publice.

Cele peste 60 de proiecte derulate de membrii ASSOC cu ajutorul finanțatorilor publici și privați (Asociația Sănătatea din Franța, Enfance et Vie, UE, PHARE, POSDRU, POCU, POCA, DFID, USAID, ANPDC, DGASPC Maramures, Primăria Baia Mare, Rotary) au îmbunătățit calitatea serviciilor sociale, dar și a vieții în comunitățile în care aceștea au fost prezente.

Organizația este printre furnizorii principali de servicii de asistență socială din Baia Mare și din restul județului, iar la nivel național a devenit un reper. Până să se ajungă la o asemenea vizibilitate s-au depășit mai multe greutăți și s-a făcut față unor provocări care au consolidat organizația și au întărit echipa.

În prezent, ASSOC este printre cele mai active organizații naționale în domeniul economiei sociale și furnizării de servicii sociale, având ca obiectiv pe termen lung facilitarea accesului pe piața muncii a persoanelor cu dizabilități, vârstnici, tineri care părăsesc sistemul de protecție a copilului, romi, familii monoparentale.

Asociația și-a concentrat eforturile pe găsirea unor soluții de programe economice care să le permită persoanelor cu dizabilități să devină autonome și să nu fie dependente de serviciile sociale. Așa au apărut întreprinderile sociale ASSOC, cum este Restaurant Social & Catering ASSOC, în care și-au găsit locuri de muncă persoane cu dizabilități.

Pe lângă acestea, ASSOC administrează un Centru de zi pentru persoane cu dizabilități, precum și unul rezidențial - Centru Pinochio de la Cărbunari, un Centru de Evaluare și Dezvoltare a Abilităților de Muncă (CEDAM), dedicat evaluării persoanelor cu dizabilități în vederea integrării sociale și în piața muncii și multe alte activități cu caracter social și Centrul Viața, destinat informării, consilierii și terapiei copiilor cu nevoi speciale. De asemenea, de dată recentă a fost licențiat Serviciul de Îngrijire Vârstnici la Domiciliu, care acordă sprijin la peste 30 de persoane în etate din municipiul Baia Mare, dar, sub coordonarea asociației noastre, se derulează și activități rezidențiale pentru persoanele aflate la senectute, căminele pentru bătrâni fiind deschise la Ocna Șugatag (Maramureș), Turț (Satu Mare) și Gilău (Cluj).

ASSOC

Inovator în asistența socială

Asociația s-a dedicat activităților cu scop de ajutorare a persoanelor aflate în situații dificile de viață, domeniu în care a adus schimbări în ceea ce privește legislația națională și metodele de lucru.

Promotor al economiei sociale

Organizația a implementat în ultimii ani opt proiecte care promovează economia socială prin care s-au înființat 72 de structuri antreprenoriale. SES-urile/intreprinderile sociale create au generat peste 300 de locuri de muncă adresate persoanelor vulnerabile.

Dezvoltator de proiecte sociale

ASSOC a creat modele de succes pentru sectorul nonprofit și a contribuit cu proiecte care au impus bune practici pentru ONG-uri. Finanțarea s-a asigurat și prin unitățile de economie socială create în cadrul asociației, dar și prin finanțări europene și guvernamentale.

Priorități

- Dezvoltarea activităților de economie socială;
- Crearea de oportunități de angajare pentru persoane vulnerabile;
- Organizarea de servicii sociale viabile, adaptate realității din teren;
- Promovarea participării publice și responsabilității civice;
- Protejarea mediului înconjurător.

6

Rezultate

- 6 servicii sociale licențiate
- 1 structură de economie socială sustenabilă: Restaurant Social & Catering
- 1 Centru de zi pentru tineri cu dizabilități
- 1 Centru rezidențial pentru adulți cu dizabilități
- 1 Centru educațional pentru copii și familii în risc
- 1 Serviciu de îngrijire vârstnici la domiciliu
- 3 centre de îngrijire vârstnici
- 60 proiecte locale și naționale implementate

Primăria Baia Sprie

Primăria Baia Sprie deține un portofoliu variat de proiecte care țințesc atât dezvoltarea orașului, cât a comunității, a membrilor ei. Pe lângă nevoia principală de a dezvolta Baia Sprie economic, cultural, antreprenorial sau pe partea de infrastructură, identificăm nevoia acută de a dezvolta oamenii, de a-i pregăti prin cultivarea de aptitudini de comunicare, de a recupera lipsuri care odată recuperate să ajute individul să se integreze mai bine atât în societate, cât și în muncă, pe partea profesională.

Colaborarea cu partenerii în cadrul proiectelor sociale dezvoltate de Primăria Baia Sprie s-a bazat întotdeauna pe o muncă de identificare a nevoilor cetățeanului, a posibilelor angajatori și s-a concretizat în programe de recuperare, formare profesională, reconversie profesională, susținere, pregătire antreprenorială și judiciară.

Experiența Primăriei Orașului Baia Sprie este dată de rolul de furnizor de servicii sociale (serviciu acreditat în 2014) asigurând totodată și prestațiile sociale prin natura și funcțiile unității administrativ teritoriale pentru comunitatea pe care o are în subordine. Căminul pentru persoane vârstnice este cel mai vechi serviciu social rezidențial pe care primăria și l-a licențiat cu toate că exista o activitate de asistență socială intensă pe care serviciul de asistență socială din cadrul primăriei o desfășoară în contextul în care orașul Baia Sprie a fost un oraș minier iar problematica cu care se confrunta în domeniul protecției și nevoilor sociale este complexă.

Orașul Baia Sprie are o vastă experiență în domeniul implementării proiectelor cu finanțare europeană nerambursabilă. Experiența Primăriei Orașului Baia Sprie este certă în domeniul asistenței sociale, pe lângă acest domeniu primăria are experiență în mai multe sectoare de activitate atât ca sarcină în carul rolului de reprezentant al comunității pe care o coordonează cât și ca solicitant și partener în proiecte care au avut ca scop combaterea sărăciei și excluziunii sociale (POSDRU, POCU).

Orașul Baia Sprie deține:

- Notificarea CRFIR nr. S3742 privind finanțarea SM19.2 cu titlul „After School cu loc de joacă în orașul Baia Sprie, MM”, sub nr. F1920072S206562606062 pentru solicitarea de sprijin financiar pentru dotarea unui after-school și amenajarea unui loc de joacă care se încadrează în tipul de operațiuni eligibile din cadrul Măsurii 7/6B „Creșterea calității vieții în teritoriul GAL prin dezvoltarea infrastructurii sociale” lansat în data de 15.11.2018 de Asociația Microregională Mara-Natur.
- Contractul de finanțare nr. C1920072S206562606062/18.09.2019 prin PNDR 2014-2020 - măsura 19 LEADER, pentru proiectul hard de infrastructură socială (Contract de finanțare semnat la nivelul Agenției pentru Finanțarea Investițiilor Rurale - AFIR);
- Documentul specific semnat de beneficiarul proiectului finanțat prin PNDR cu solicitantul finanțării POCU prin care se acordă acestuia din urmă, dreptul de operaționalizare a infrastructurii sociale, solicitantul POCU având calitatea de furnizor de servicii sociale, acreditat în condițiile legii.
- Certificat de acreditare nr. 001409/ 19.06.2014 pentru furnizarea de servicii sociale.

Liceul Tehnologic de Transporturi

Liceul Tehnologic de Transporturi Auto este situat în orașul Baia Sprie, la 10 km de municipiul Baia Mare reședință de județ. Este o unitate școlară cu specific bine evidențiat și în același timp unic în județul Maramureș.

Școala își propune educarea elevilor prin învățământul primar, gimnazial, liceal profesional și tehnic în domeniile tehnician în transporturi și mecanic auto, astfel încât aceștia să facă față progreselor și dinamicii actuale a societății.

Prin aplicarea unor tehnici moderne de muncă intelectuală, dezvoltarea unui parteneriat cu agenții economici de profil și adaptarea ofertei educaționale nevoilor acestora, oferim posibilitatea elevilor și absolvenților noștri să fie deschiși unei formări continue care să-i facă apti să se încadreze în societatea viitorului.

Instituția beneficiază de o dotare didactică la standarde europene, de spații de învățământ moderne și de un personal didactic bine pregătit profesional.

Despre proiect

“Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate” (POCU/827/5/2/139979)

“Norocul și-l face omul cu mâna lui”, iar proverbul românesc întărește ideea potrivit căreia pentru a reuși în viață este nevoie de încredere în forțele proprii și perseverență. Succesul și-l creează fiecare în funcție de deciziile luate și de oportunitățile pe care le valorifică.

Proiectul “Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate” (POCU/827/5/2/139979) este o astfel de șansă, oferită comunității marginalizate din Baia Sprie printr-o cofinanțare obținută din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman.

Specialiști ai Asociației ASSOC, Primăriei Baia Sprie și Liceului Tehnologic de Transporturi Auto Baia Sprie au început munca la proiect cu mult înainte de lansarea acestuia. Până să se ajungă la linia de “start”, aceștia au gândit activități și măsuri care să corespundă nevoilor comunității sărace din Baia Sprie, în care riscul de excluziune socială este mare din cauza educației precare, dezinteresului față de muncă și actelor de discriminare.

Proiectul se adresează unei zone specifice din Baia Sprie, în teritoriul Asociației Microregionale Mara-Natur, iar pentru 250 de persoane din grupuri vulnerabile se vor crea planuri de intervenție cu activități specifice, copiii urmând să fie ajutați să își continue școala, părinții să își găsească un loc de muncă sau să urmeze cursuri care să le crească competențele.

Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC, în calitate de beneficiar al proiectului, lucrează în echipă cu profesioniștii din Primăria Baia Sprie și Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Baia Sprie.

“Prin acest proiect vrem să recuperăm din pierderile cumulate în comunitățile vulnerabile pe durata pandemiei. Școala online nu a fost soluția potrivită pentru copiii proveniți din familii sărace, criza socială s-a adâncit în acest timp, iar unul dintre obiectivele noastre în acest proiect constă în consolidarea familiilor din zona în care vom activa”, a declarat Florian Sălăjeanu, președintele ASSOC, la evenimentul de lansare a proiectului.

“Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate” (POCU/827/5/2/139979) are o valoare totală de 4,832,087.41 lei, iar valoarea cofinanțării UE este de 4.590.483,05 lei. Proiectul se derulează în perioada 01.06.2021 - 31.05.2023, iar pentru administrația locală din Baia Sprie reprezintă atât o oportunitate de colaborare, cât și de rezolvare a unora dintre problemele stringente.

“Problemelor sociale pe care le aveam li s-au adăugat cele provocate de pandemie, iar toate acestea au creat dezechilibre la nivelul comunității. Prin acest proiect ne dorim să rezolvăm cât mai multe din aceste cazuri sociale. Chiar și un om salvat dintr-o situație limită, mai ales dacă este un copil, reprezintă un succes. Mi-a plăcut că proiectul se concentrează în primul rând pe om, pe scoaterea lui din categoria de asistat social, și apoi pe rezultate scriptice”, a declarat Alin Bîrda, primarul orașului Baia Sprie.

În calitate de Partener, Orașul Baia Sprie s-a implicat activ în activitățile proiectului care are ca obiectiv reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială prin sprijinirea dezvoltării/ furnizării de servicii sociale, sprijin pentru accesul și/sau menținerea pe piața muncii și campanii de informare și conștientizare/ acțiuni specifice în domeniul combaterii discriminării și promovării multiculturalismului.

Prin proiect 252 de persoane din comunitatea marginalizată din Oraș Baia Sprie în întregimea lui: Baia Sprie, loc. Tăuții de Sus, loc. Satu Nou de Sus și loc. Chiuzbaia, jud. Maramureș, aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială vor beneficia de servicii integrate, și anume măsuri de sprijinire a dezvoltării/ furnizării de servicii sociale, împreună cu măsuri în domeniul combaterii discriminării sau a segregării.

Echipa proiectului numără specialiști cu experiență, determinați să transforme locul în care activează, iar intervențiile lor s-au văzut în proiectele anterioare, unde au schimbat mentalități și obiceiuri.

10

Durată de implementare: 01.06.2021 - 31.05.2023

Valoare totală proiect: 4,832,087.41 lei / Valoare cofinanțare UE: 4.590.483,05 lei

Beneficiar: Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC

Parteneri: Primăria Baia Sprie și Liceul Tehnologic de Transporturi Auto Baia Sprie

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman

INTRODUCERE

În ultimii ani s-au făcut pași importanți în ceea ce privește incluziunea comunității romi în societatea contemporană are nevoie de suport în ceea ce privește implicarea activă în combaterea discriminării, a promovării multiculturalismului și a egalității de șanse.

Prezenta broșură se adresează tuturor categoriilor de persoane instituții care interacționează cu comunități aflate în situații de dificultate, dezavantajate din punct de vedere social. Scopul principal al broșurii este de a pune la dispoziția celor interesați informații, exemple și recomandări în vederea combaterii discriminării, promovării multiculturalismului și egalității de șanse.

Broșura poate constitui o importantă resursă pentru toate entitățile. Aceasta se dorește a fi un instrument general, iar informațiile prezentate pot să contribuie în mod semnificativ la diminuarea și combaterea discriminării de orice formă din societatea românească.

Deși avem o bogată legislație națională și directive europene adoptate pentru combaterea discriminării, acestea nu sunt întotdeauna puse în aplicare sau monitorizate. Această situație a permis dezvoltarea segregării și a practicilor discriminatorii, cum ar fi apariția școlilor destinate exclusiv copiilor romi, existența claselor alcătuite doar din elevi romi, limitarea accesului romilor la diverse servicii etc. Factorii importanți care conduc la această situație, îl reprezintă gradul scăzut de educație, sărăcia, accesul limitat la condiții de locuire decente, legislația aplicată inechitabil.

Acestea sunt doar câteva dintre cauzele care contribuie la situația reală a comunităților sărace în care locuiesc cu preponderență romi.

Prin prezenta broșură punem la dispoziția persoanelor sau entităților interesate, informații legate de viața reală a romilor, aspecte mai puțin cunoscute legate de cultura și de istoria acestora, prezintă cazuri de discriminare, dar și bune practici, care pot constitui realmente la un proces de diminuare a gradului de discriminare, segregare și nu în ultimul rând creșterea gradului de promovare a multiculturalismului la nivelul orașului Baia Sprie și Tauții de Sus.

Lingurar Sever,

Expert activitate de combatere a discriminării și a promovării multiculturalismului

CAPITOLUL I

DISCRIMINAREA

1.1. Definiția discriminării

Din punct de vedere juridic, la nivelul legislației internaționale, discriminarea rasială este considerată orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, întemeiată pe rasă, culoare, ascendență, sau origine națională sau etnică, care are ca scop sau efect distrugerea sau compromiterea recunoașterii, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alt domeniu al vieții publice (Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială).[5]

La nivel european românii reprezintă fără îndoială, o minoritate cu un statut particular. De foarte mult timp ei au fost situați din diferite puncte de vedere la limita inferioară a societății, fiind mereu obiectul unor puternice stereotipuri negative și ținta frecventă a unor prejudecăți. „Minoritățile etnice și naționale reprezintă un pericol pentru siguranța națională și integritatea teritorială a României.”[6].

Definiția subliniază din perspectiva internațională principalele caracteristici și note definitorii ale discriminării, ea fiind operațională în toate țările semnatare ale Convenției Internaționale privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, implicit și în România.

1.2. Cauzele discriminării

În opinia majorității autorilor, discriminarea își are cauza într-un complex de fenomene psihosociologice descrise de un sistem de concepte: agresivitate, stereotipii, prejudecăți.

Agresivitatea umană se constituie într-un fel de cadru germinativ al discriminării și este descrisă ca fiind o caracteristică a acelor forme de comportament care sunt orientate în sens distructiv și au ca scop producerea unor daune materiale, moral-psihologice sau mixte. Altfel spus actul agresiv poate viza obiecte (casa, mașina etc...), ființe umane (individ, microgrup, comunitate) sau ambele.

Opusul agresivității este comportamentul prosocial, care presupune cooperare, toleranță, echilibru. Formele de manifestare ale agresivității se întind pe o plajă de la războaie, crime, jafuri, până la violență, indiferență socială față de aproapele tau. Delicvența și infracționalitatea sunt formele de vârf ale agresivității (A. Neculau, Manual Psihologie socială, pag. 166)

1.3. Tipuri de discriminare

Discriminarea poate fi de mai multe tipuri:

A) Discriminare directă

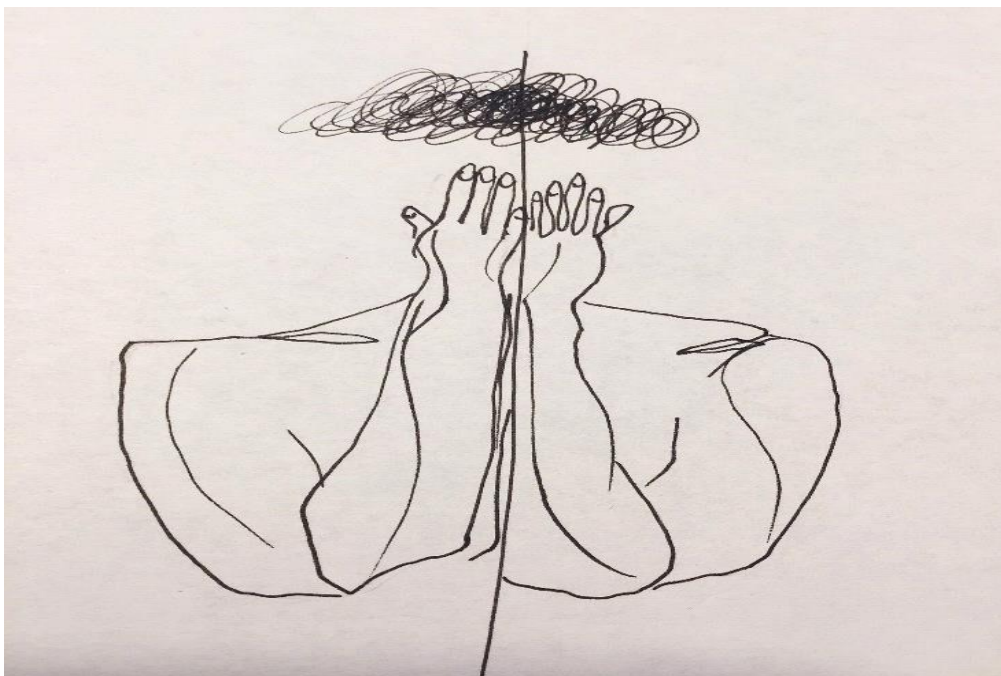
B) Discriminare indirectă

C) Discriminare structurală

D) Discriminarea locativă

- **Discriminarea directă** se referă la situația în care o persoană este tratată în mod defavorabil în raport cu o altă persoană în condițiile în care ea ar putea fi de fapt tratată într-o manieră similară cu cealaltă persoană. Un exemplu pentru acest tip de discriminare ar fi anunțurile de angajare în care se specifică sintagma „exclus romi”.
- **Discriminarea indirectă** presupune o prevedere, un criteriu sau o practică aparent neutră, care dezavantajează anumite persoane în raport cu alte persoane. Exemplul cel mai elocvent al acestei forme de discriminare este introducerea uniformelor scumpe în unele școli generale, care are drept urmare dirijarea copiilor proveniți dintr-un mediu sărac spre alte școli.
- **Discriminarea structurală** se referă la reprezentarea slabă a unor categorii de persoane în diferite domenii. Conform anumitor date statistice procentul în care minoritățile posedă funcții în domeniul judiciar este unul foarte scăzut.
- **Discriminare locativă** face referire la faptul că romii încă de la începutul nomadismului s-au așezat la marginea localităților, pe unde treceau. Au fost priviți mereu ca o sectă eretică de bizantini în cadrul peregrinajului istoric, fapt care s-a transmis pe cale genetică până în momentul de față.

13

O altă formă de manifestare a discriminării se realizează prin atingerea demnității personale. Aceasta rezidă într-un comportament manifestat public, cu caracter de propaganda naționalist-șovină, care

înstigă la ura rasială sau națională sau îmbracă forma unui tip de comportament ce are ca scop atingerea demnității respectiv inducerea unei stări de intimidare, a unei atitudini ostile, umilitoare, degradante ofensatoare îndreptate asupra unei comunități, a unui grup sau a unei persoane. Un asemenea tip de discriminare o reprezintă exprimarea în public a unei dorințe de îndepărtare a populației rome dintr-o anumită zonă a unui oraș, deoarece creează pentru comunitatea respectivă o stare de intimidare mai ales în cazul în care dorința respectivă este argumentată prin faptul că romii sunt un focar de infecție.

„Problema discriminării romilor a fost luată în considerare și de Parlamentul European menținerea populației rome în sărăcie fiind o problemă deosebit de importantă. Lipsa actelor de identitate sau a titlurilor de proprietate pentru casele sau pentru pământul lor generează o mare parte din cuantumul de excludere socială. Persoanele care nu au carte de identitate, nu au acces la ajutoarele sociale și sunt excluse din sistemul de educație, de la serviciile medicale sau de asistență socială.”[18].

În afara de discriminare și de lipsa resurselor necesare unui trai decent există și alți factori ce contribuie la situația de inechitate cu care se confruntă etnia romă.

„Problemele actuale în stabilirea unor standarde privind minoritățile naționale și etnice pot fi înțelese în mod corespunzător în cazul în care sunt vizualizate în contextul lor istoric, pentru asta fiind necesară o scurtă privire înapoi la momentele cheie în dezvoltarea unui sistem de protecție a drepturilor minorităților.”[19]

Cifrele referitoare la numărul de romi care locuiesc pe teritoriul Uniunii Europene sunt foarte ridicate estimandu-se că acestea vor ajunge până la zece milioane din totalul de circa cincisprezece milioane care se întind pe întreg teritoriul Europei. Potrivit anumitor statistici foarte mulți romi au devenit cetățeni ai Uniunii Europene în urma extinderilor din 2004 și 2007. Deputații europeni au considerat că etnia romă încă este o victimă a discriminării, și ca urmare a acestui fapt au structurat un raport care avea ca scop avertizarea asupra riscurilor unui curent ce se dezvoltă împotriva romilor. Acest raport viza sporirea eforturilor în ceea ce privește accesul romilor la educație, sănătate, locuri de muncă și locuințe.

Ura și ostilitatea referitoare la romi reprezintă un fenomen care are și în momentul de față o vastă răspândire în Europa, fiind susținut și folosit de extremiști și adesea acest fenomen culminează cu atacuri rasiste, discursuri de provocare la ură, evacuări ilegale, acte de hărțuire de către poliție și agresiuni fizice.

Populația de etnie romă a fost supusă la evacuări forțate sau chiar a fost împiedicată să părăsească anumite zone, trăind în condiții de viață mizere. Deputații condamnă aceste condiții de viață la care sunt supuși romii și tot ei sunt cei care îndeamnă Comisia să inițieze programe de ajutorare a romilor.

De asemenea statelor membre le este sugerat să se implice în sprijinirea unor programe naționale bine structurate care să vizeze îmbunătățirea sănătății în rândul etniei rome și totodată să se concentreze asupra remedierii situației privitoare la excluderea sistematică a unor comunități de romi din sistemul de îngrijire medicală.

Totodată este nevoie să se acorde o atenție mai mare abuzurilor extreme în ceea ce privește drepturile omului, dar și în ceea ce privește sterilizarea forțată a femeilor care aparțin etniei rome (de adăugat studiul femeilor rome).

Deputații sunt dezamăgiți de faptul că statele membre acceptă în continuare discriminarea rasială practică în sistemul educațional. O altă problemă pe care Comisia este sfătuită să o abordeze mai profund este cea a consolidării legislației în vederea combaterii discriminării în sistemul educațional. Deputații își doresc, totodată, inițierea unor acțiuni specifice în domeniile învățământului secundar și cel superior.

Șomajul în rândul romilor atinge cote deosebit de ridicate. Din această cauză, deputații europeni sugerează comisiei să sprijine integrarea romilor pe piața muncii, prin măsuri de finanțare a formării acestora. Comisia ar trebui totodată să ia în calcul posibilitatea folosirii unui plan de microcredit.

Există multe articole cu privire la independența drepturilor și libertăților de rasă, religie, limbă, origine etnică. Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice devenind o referință a dreptului internațional al dreptului minorităților naționale. Acesta are următorul conținut:

“În statele în care exista minorități etnice, religioase sau lingvistice, persoanele aparținând acestor minorități nu pot fi lipsite de dreptul de a avea, în comun cu ceilalți membrii ai grupului lor, propria lor viață culturală, de a profesa și practica propria lor religie sau de a folosi propria lor limbă.” [20]

Alte forme de ură față de diferite categorii de persoane

Xenofobia (din greacă: ξενοφοβία, însemnând frica de străin) este frica sau ura față de străini și de necunoscut. Aceasta nu se referă numai la nesuferirea unei etnii, unei culturi sau unei religii diferite, dar și la frica de oameni necunoscuți și de concepte necunoscute. Forme ale xenofobiei pot include rasismul sau homofobia. Există însă o diferență între rasism și xenofobie. Pe când xenofobia este o frică sau o ură față de străini, rasismul este convingerea că oamenii sunt inegali în funcție de etnia căreia îi aparțin sau de culoarea pielii (conform ideologiei produse în secolele XIX și XX de către francezii Jules Soury, Joseph Arthur de Gobineau și Charles Maurras sau de germanul Alfred Rosenberg) adică, mai global, convingerea că popoarele sunt inegale ca atare. Există xenofobie fără rasism (când urâm străinii dar fără să-i socotim inferiori sau superiori nouă) și rasism fără xenofobie (când avem convingerea inegalității între popoare, dar fără să ne temem de străini).

Xenofobia este adesea provocată și întărită de inegalitățile sociale când acestea se cuplează cu diferențe de etnie sau de religie, ca în Transilvania pe vremea Imperiului Austro-Ungar, în Irlanda de

nord (Ulster) între protestanți și catolici, în Algeria pe vremea stăpânirii franceze, în Africa de Sud pe vremea apartheidului, în Statele Unite între afroamericani, americanii albi și hispanici, sau în Europa între populațiile sedentare și romi sau între populațiile creștine și evrei. Câteodată, xenofobia poate fi provocată și întărită de factori politici: Românii nu aveau nicio formă de xenofobie împotriva africanilor, până când situația privilegiată a anumitor studenți africani în România pe vremea regimului comunist a provocat abuzuri și tensiuni; Arabii erau foarte toleranți cu evreii și primitivi cu călătorii occidentali de secole, dar colonialismul, apoi conflictul Israelo-Palestinian au provocat în majoritatea lumii arabo-musulmane o intensă xenofobie împotriva americanilor, a europenilor și a evreilor.

În Evul Mediu, xenofobia avea adesea o bază religioasă: credincioșii unei religii se temeau de oricine nu le împărtășea credința. În Antichitate, avea o bază culturală: Grecii și Romanii îi socoteau barbari pe toți cei care nu le împărtășeau limba, religia și forma de civilizație.

Homofobia este termenul prin care se definește un "complex de emoții precum anxietatea, dezgustul, aversiunea, furia, stinghereala și frica" pe care le simte o persoană față de un homosexual sau o lesbiană.[1] Ea include, de asemenea, respingerea persoanelor despre care se crede că ar fi gay și a tuturor lucrurilor asociate cu acestea. Întrucât termenul de "homofobie" este mult mai cunoscut (spre deosebire de "bifobie" sau "transfobie"), acesta este deseori folosit în sens general, cu semnificația de frică, ură și aversiune față de persoanele LGBT.[2] Homofobia poate fi clasificată drept un tip de xenofobie.[3] Termenul a fost creat în 1969 de psihologul american George Weinberg, din cuvintele grecești homos (ὁμός), însemnând "același", și phobikos (φοβικός), "având frică de" sau "aversiune

pentru".[1] Homofobia nu este o fobie în sens tradițional, clinic, pentru că nu se referă la o reacție patologică, incontrollabilă față de homosexuali, ci la o atitudine cognitivă și emoțională negativă determinată de educație.[4] Psihologii consideră că atitudinea negativă față de persoanele de orientare homosexuală nu este, de fapt, fondată pe experiența proprie, contact direct cu o persoană având această orientare sexuală, ci pe stereotipuri și prejudecăți.[5]

Homofobia este observabilă în comportamentul critic și ostil, cum ar fi discriminarea și violența pe bază de orientare sexuală față de persoanele non-heterosexuale. Conform unui studiu realizat de FBI în 2010, 19,3% dintre infracțiunile bazate pe ură din Statele Unite "erau motivate de o prejudecată de orientare sexuală".[6] Mai mult, într-un studiu Southern Poverty Law Center publicat în același an, extrapolând datele pe o perioadă de 14 ani (1995-2008), se arăta că persoanele LGBT erau "pe departe cele mai predispușe între grupurile minoritare din Statele Unite să fie victimele unor infracțiuni motivate de ură".[7]

Ca și concept, homofobia este diversă, înglobând mai multe forme de manifestare: homofobia instituționalizată (crearea și promovarea unor practici instituționale care dezavantajează persoanele gay), homofobia oportunistă (folosirea homosexualității doar pentru un câștig personal sau financiar și dorința de a nu fi perceput ca gay sau asociat cu persoane gay), homofobia internalizată (o formă a homofobiei care afectează persoanele gay în momentul în care aceștia preiau și internalizează mesajele negative ale societății cu privire la homosexuali), homofobia pasivă (tăcerea sau lipsa de reacție față de un limbaj sau un comportament homofob); toate acestea evoluează înspre violența homofobă care poate varia de la atacuri verbale, la crime săvârșite din ură față de LGBT. Formele de homofobie față de grupurile sociale LGBT au nume specifice similare: lesbofobie - homofobia asociată sexismului și manifestată față de lesbiene, bifobia - manifestată față de bisexualitate și bisexuali, respectiv transfobia, care este îndreptată împotriva transsexualității, transsexualilor, persoanelor transgen și persoanelor intersex, cu variație sexuală sau neconformitate de gen.[8]

Homofobia afectează nu doar persoanele non-gay, ci și pe gay-i înșiși, în momentul în care aceștia preiau și internalizează mesajele negative ale societății cu privire la homosexuali. Dintre manifestările homofobiei internalizate menționăm: ura de sine (cu efectele de rigoare asupra celor din jur) rezultată din acceptarea opiniilor negative față de homosexualitate, stângeneala în compania gay-lor deschiși în ce privește orientarea lor sexuală, respingerea și denigrarea tuturor heterosexualilor ("heterofobie") etc.

Homofobia externă reprezintă exprimarea atitudinilor negative prin evitarea contactului cu persoane gay, prin prescripții legale și religioase, ajungând chiar la violențe. Homofobia internă reprezintă prejudecățile pe care toți indivizii le învață (internalizează) prin contactul cu familia, prietenii, profesorii, instituțiile religioase și media.[33]

Formele îmbrăcate de homofobie sunt destul de variate, pornind de la bârfe, porecle răutăcioase, vandalism, discriminare la locul de muncă, izolare și marginalizare și până chiar la amenințări cu moartea sau chiar moarte. Toate aceste forme de homofobie variază în funcție de climat. Spre exemplu, există zone și culturi în lume unde educația religioasă este riguroasă, și prin urmare, nivelul atins de homofobie în aceste zone poate fi mult mai intens decât în zone unde homosexualitatea este deja acceptată (Olanda sau California).[34]

Hărțuirea presupune un comportament de natură sexuală față de o persoană care nu a solicitat un astfel de comportament și care îl consideră jignitor și indezirabil. Ca exemple de comportament de natură sexuală sunt enumerate: avansuri de natură sexuală, atingeri sau gesturi cu tentă sexuală,

mesaje de natură sexuală, glume cu tentă sexuală, materiale în care sunt prezente teme sexuale explicite, exercitarea de presiuni pentru acordarea de servicii sexuale, răspândirea de zvonuri legate de activitatea sau "performanța" sexuală a altor persoane. Hărțuirea minorităților sexuale este mai frecventă în școli. Aceasta se datorează faptului că adolescenții simt o mare presiune pentru a se conforma rolurilor de gen social acceptate.

Deși aceste roluri nu sunt legate de orientarea sexuală, distincția este, în general, slab înțeleasă. De aceea, frecvent, adolescenții sunt intoleranți față de cei diferiți, îndeosebi dacă această diversitate este percepută în sfera sexualității și/sau a rolurilor de gen.[35] Această intoleranță se manifestă în forma pedepsei, ostilității și ostracizării celor diferiți.

Antisemitismul este o atitudine (politică, socială, religioasă etc.) ostilă față de evrei. Termenul („Antisemitismus”) a fost lansat în 1879 de jurnalistul german Wilhelm Marr (1819-1904) într-o broșură propagandistă. Antisemitismul poate lua diverse forme: învățături religioase care proclamă inferioritatea evreilor, de exemplu cartea lui Martin Luther „Evreii și minciunile lor”, în care scria că evreii sunt otrăvitori de fântâni și ucigași de copii furați; alt exemplu, predicile lui Ioan Gură de Aur (Hrisostom), în care cita pe cei care instigau la ură religioasă contra evreilor. Antisemitismul poate include opinii stereotipe și prejudecăți, sau forme politice care pot merge de la încercarea de a discrimina, izola și opri, până la violența fizică contra evreilor.

18

1.4. Legislație privind drepturile minorităților

După decembrie 1989, România s-a aliniat cerințelor prevăzute de standardele internaționale, elaborând și consacrând norme de drept menite să asigure edificarea statului de drept, domnia legii, drepturile și libertățile fundamentale ale omului. Constituția României din 21 noiembrie 1991 a consacrat principiile proeminenței dreptului, a garantat drepturile omului, a înscris interdicția discriminării, și a altor manifestări de intoleranță, de ură, de rasă de clasă, religioasă etc.

Constituția României a înscris în termeni expliți principii fundamentale cum este cel al egalității tuturor în fața legii, al nediscriminării, al protecției persoanelor aparținând minorităților naționale și altele. De exemplu, se interzice încurajarea la ură națională, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare ;recunoașterea persoanelor care aparțin minorităților naționale dreptul de a-și conserva, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă etc. Tot prin Constituție a fost construit și organul care să urmărească executarea acestor dispoziții precum și dreptul de reprezentare a fiecărei minorități naționale în forul legislativ și în structurile guvernamentale.

- Legislația națională cu privire la prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, conform Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării-CNCD
- ORDONANȚA nr. 137 din 31 august 2000 (*republicată*) privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*)
- Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, cu modificările și completările ulterioare
- CODUL MUNCII din 24 ianuarie 2003 (*actualizat) - Legea nr. 53/2003
- Ordinul Președintelui CNCD nr. 286 din 29 august 2007
- Ordinul Președintelui CNCD nr. 144 din 11 aprilie 2008
- Legea nr. 202 din 19 aprilie 2002 (republicată) privind egalitatea de șanse
- Legea nr. 504 din 11 iulie 2002 (publicată la 24 Oct 2016 / actualizată)
- Legea nr. 544 din 12 octombrie 2001 (actualizată) - privind liberul acces la informațiile de interes
- Legea nr. 677 din 21 noiembrie 2001 - pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație.

1.5. Statutul minorităților

La 5 ianuarie 1990, Consiliul Frontului Salvării Naționale face o declarație privind drepturile minorităților naționale din România, care denunță practicile discriminatorii și politica de asimilare forțată ale regimului precedent. Declarația se focalizează pe trei aspecte:

- „recunoașterea și garantarea drepturilor și libertăților individuale și colective ale minorităților naționale prin noua Constituție a țării “;
- “elaborarea și adoptarea unei legi a minorităților naționale în conformitate cu prevederile Constituției; legea urmând să fie adoptată de Parlament în decurs de șase luni de la adoptarea Constituției “;
- “asigurarea cadrului instituțional necesar exercitării drepturilor fundamentale ale minorităților stabilite prin lege a învățământului în limba maternă, promovarea culturii naționale și apărarea identității etnice.“

Noua Constituție a României, aprobată prin referendum național la 8 decembrie 1991, recunoaște dreptul la identitate al fiecărui cetățean român, în termenii următori:

“Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul de a-și păstra, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă.”

“Măsurile de protecție luate de stat pentru păstrarea, dezvoltarea și exprimarea identității persoanelor aparținând minorităților naționale trebuie să fie conforme cu principiile egalității și nediscriminării în raport cu ceilalți cetățeni români.”

CAPITOLUL II

PRINCIPIILE CARE GUVERNEAZĂ DREPTURILE OMULUI

Principiul indivizibilității și interdependenței drepturilor omului și libertăților fundamentale este un principiu de bază care guvernează întreaga concepție a Națiunilor Unite despre drepturile omului.

Indivizibilitatea și interdependența celor două serii de drepturi ale omului rezultă din chiar textul Declarației Universale a Drepturilor Omului în care drepturile civile și politice și cele economice, sociale și culturale apar împreună. Legat strâns de principiul indivizibilității și interdependenței drepturilor omului este și principiul universalității și acesta este un principiu fundamental înscris practic în toate documentele comunității mondiale.

Carta Internațională a Drepturilor Omului se aplică unui ansamblu de documente elaborate sub egida Organizației Națiunilor Unite, și anume:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului.
- Pactul Internațional referitor la drepturile economice, sociale și culturale;
- Pactul Internațional referitor la drepturile civile și politice;
- Protocolul Facultativ cu privire la Pactul Internațional referitor la drepturile civile și politice;
- al doilea Protocol Facultativ cu privire la Pactul Internațional referitor la drepturile civile și politice, care statuează abolirea pedepsei cu moartea.

20

Toate aceste instrumente reunite în Carta Internațională a Drepturilor Omului au o importanță deosebit de mare. Autoritatea lor a fost proclamată în nenumărate ocazii; dispozițiile pe care le cuprind au constituit și constituie temeiul unui foarte mare număr de hotărâri luate de organismele Națiunilor Unite, de organizațiile regionale și naționale; multe din statele Comunității Internaționale le-au adoptat în legislațiile lor naționale. Declarația Universală a Drepturilor Omului și cele două Pacte constituie model și inspirație pentru elaborarea unei multitudini de alte instrumente care într-un fel sau altul dezvoltă diferitele dispoziții pe care acestea le cuprind, adăugă și altele noi în spiritul pe care l-au consacrat.

2.1. Drepturile și obligațiile omului

DECLARAȚIA UNIVERSALĂ A DREPTURILOR OMULUI din 10 decembrie 1948, EMITENT: ORGANIZAȚIA NAȚIUNILOR UNITE-PUBLICAT ÎN: Broșura din 10 decembrie 1948

La 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat și proclamat Declarația universală a drepturilor omului. După acest act istoric, Adunarea Generală a recomandat statelor membre să nu precupetească nici unul din mijloacele care le stau la dispoziție pentru a publica în mod solemn textul Declarației și "pentru a face astfel ca el să fie distribuit, afișat, citit și comentat, în principal în școli și în alte instituții de învățământ, indiferent de statutul politic al țărilor sau teritoriilor".

Considerând ca recunoașterea demnității inerente tuturor membrilor familiei umane și a drepturilor lor egale și inalienabile constituie fundamentul libertății, dreptății și păcii în lume,

Considerând ca ignorarea și disprețuirea drepturilor omului au dus la acte de barbarie care revolta conștiința omenirii și ca faurirea unei lumi în care ființele umane se vor bucura de libertatea cuvântului și a convingerilor și vor fi eliberate de teamă și mizerie a fost proclamată drept cea mai înaltă aspirație a oamenilor,

Considerând că este esențial ca drepturile omului să fie ocrotite de autoritatea legii pentru ca omul să nu fie silit să recurgă, ca soluție extremă, la revolta împotriva tiraniei și asupririi,

Considerând că este esențial a se încuraja dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni,

Considerând ca în Carta popoarele Organizației Națiunilor Unite au proclamat din nou credința lor în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și în valoarea persoanei umane, drepturi egale pentru bărbați și femei și că au hotărât să favorizeze progresul social și îmbunătățirea condițiilor de viață în cadrul unei libertăți mai mari,

Considerând ca statele membre s-au angajat să promoveze în colaborare cu Organizația Națiunilor Unite respectul universal și efectiv față de drepturile omului și libertățile fundamentale, precum și respectarea lor universală și efectivă, Considerând ca o concepție comună despre aceste drepturi și libertăți este de cea mai mare importanță pentru realizarea deplină a acestui angajament,

ADUNAREA GENERALĂ proclama Prezenta declarație universală a drepturilor omului, ca ideal comun spre care trebuie să tindă toate popoarele și toate națiunile, pentru că toate persoanele și toate organele societății să se straduiască, având această declarație permanent în minte, ca prin învățătură și educație să dezvolte respectul pentru aceste drepturi și libertăți și să asigure prin măsuri progresive de ordin național și internațional, recunoașterea și aplicarea lor universală și efectivă, atât în sânul popoarelor statelor membre, cât și al celor din teritoriile aflate sub jurisdicția lor.

ART. 1

Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sunt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității.

ART. 2

Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări. În afară de aceasta, nu se va face nici o deosebire după statutul politic, juridic sau internațional al țării sau al teritoriului de care ține o persoană, fie că această țară sau teritoriu sunt independente, sub tutelă, neautonome sau supuse vreunei alte limitări de suveranitate.

ART. 3

Orice ființa umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale.

ART. 4

Nimeni nu va fi ținut în sclavie, nici în servitute: sclavajul și comerțul cu sclavi sunt, interzise sub toate formele lor.

ART. 5

Nimeni nu va fi supus la torturi, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante.

ART. 6

Fiecare om are dreptul să i se recunoască pretutindeni persoalitatea juridică.

ART. 7

Toți oamenii sunt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la o egală protecție a legii. Toți oamenii au dreptul la o protecție egală împotriva oricărei discriminări care ar viola prezenta declarație și împotriva oricărei provocări la o asemenea discriminare.

ART. 8

Orice persoană are dreptul la satisfacția efectivă din partea instanțelor juridice naționale competente împotriva actelor care violează drepturile fundamentale ce-i sunt recunoscute prin constituție sau lege.

ART. 9

Nimeni nu trebuie să fie arestat, deținut sau exilat în mod arbitrar.

ART. 10

Orice persoană are dreptul în deplina egalitate de a fi audiată în mod echitabil și public de către un tribunal independent și imparțial care vă hotărî asupra drepturilor și obligațiilor sale, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

ART. 11

1. Orice persoană acuzată de comiterea unui act cu caracter penal are dreptul să fie presupusă nevinovată până când vinovăția sa va fi stabilită în mod legal în cursul unui proces public în care i-au fost asigurate toate garanțiile necesare apărării sale.

2. Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care nu constituiau, în momentul când au fost comise, un act cu caracter penal conform dreptului internațional sau național. De asemenea, nu se va aplica nici o pedeapsă mai grea decât aceea care era aplicabilă în momentul când a fost săvârșit actul cu caracter penal.

ART. 12

Nimeni nu va fi supus la imixtiuni arbitrare în viața sa personală, în familia sa, în domiciliul lui sau în corespondența sa, nici la atingeri aduse onoarei și reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor asemenea imixtiuni sau atingeri.

ART. 13

1. Orice persoană are dreptul de a circula în mod liber și de a-și alege reședință în interiorul granițelor unui stat.

2. Orice persoană are dreptul de a părăsi orice țară, inclusiv a sa, și de a reveni în țara sa.

ART. 14

1. În caz de persecuție, orice persoană are dreptul de a cauta azil și de a beneficia de azil în alte țări.

2. Acest drept nu poate fi invocat în caz de urmărire ce rezultă în mod real dintr-o crimă de drept comun sau din acțiuni contrare scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

ART. 15

1. Orice persoană are dreptul la o cetățenie.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de cetățenia sa sau de dreptul de a-și schimba cetățenia.

ART. 16

1. Cu începere de la împlinirea vârstei legale, bărbatul și femeia, fără nici o restricție în ce privește rasa, naționalitatea sau religia, au dreptul de a se căsători și de a întemeia o familie. Ei au drepturi egale la contractarea căsătoriei, în decursul căsătoriei și la desfacerea ei.

2. Căsătoria nu poate fi încheiată decît cu consimțamîntul liber și deplin al viitorilor soți.

3. Familia constituie elementul natural, și fundamental al societății și are dreptul la ocrotire din partea societății și a statului.

ART. 17

1. Orice persoană are dreptul la proprietate, atît singură, cît și în asociație cu alții.

2. Nimeni nu poate fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

ART. 18

Orice om are dreptul la libertatea gândirii, la libertatea de conștiință și religie; acest drept include libertatea de a-și schimba religia sau convingerea, precum și libertatea de a-și manifesta religia sau convingerea, singur sau împreună cu alții, atît în mod public, cît și privat, prin învățătură, practici religioase, cult și îndeplinirea riturilor.

ART. 19

Orice om are dreptul la libertatea opiniilor și a exprimării; acest drept include libertatea de a avea opinii fără imixtiune din afara, precum și libertatea de a cauta, de a primi și de a răspândi informații și idei prin orice mijloace și independent de frontierele de stat.

ART. 20

1. Orice persoană are dreptul la libertatea de întrunire și de asociere pașnică.

2. Nimeni nu poate fi silit să facă parte dintr-o asociație.

ART. 21

1. Orice persoană are dreptul de a lua parte la conducerea treburilor publice ale țării sale, fie direct, fie prin reprezentanți liber aleși.

2. Orice persoană are dreptul de acces egal la funcțiile publice din țara sa.

3. Voința poporului trebuie să constituie baza puterii de stat; această voință trebuie să fie exprimată prin alegeri nefalsificate, care să aibă loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal și exprimat prin vot secret sau urmînd o procedură echivalentă care să asigure libertatea votului.

ART. 22

Orice persoană, în calitatea sa de membru al societății, are dreptul la securitatea socială; ea este îndreptățită să participe la efortul național și colaborarea internațională, ținîndu-se seama de organizarea și resursele fiecărei țări, să obțină realizarea drepturilor economice, sociale și culturale indispensabile pentru demnitatea sa și libera dezvoltare a personalității sale.

ART. 23

1. Orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii sale, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la ocrotirea împotriva șomajului.
2. Toți oamenii, fără nici o discriminare, au dreptul la salariu egal pentru munca egală.
3. Orice om care muncește are dreptul la o retribuire echitabilă și satisfăcătoare care să-i asigure atât lui, cât și familiei sale, o existență conformă cu demnitatea umană și completată, la nevoie, prin alte mijloace de protecție socială.
4. Orice persoană are dreptul de a întemeia sindicate și de a se afilia la sindicate pentru apărarea intereselor sale.

ART. 24

Orice persoană are dreptul la odihnă și recreație, inclusiv la o limitare rezonabilă a zilei de muncă și la concedii periodice plătite.

ART. 25

1. Orice om are dreptul la un nivel de trai care să-i asigure sănătatea și bunăstarea lui și familiei sale, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuință, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare; el are dreptul la asigurare în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subsistență, în urma unor împrejurări independente de voința sa.
2. Mama și copilul au dreptul la ajutor și ocrotire deosebite. Toți copiii, fie că sunt născuți în cadrul unei căsătorii sau în afara acesteia, se bucură de aceeași protecție socială.

ART. 26

1. Orice persoană are dreptul la învățătură. Învățământul trebuie să fie gratuit, cel puțin în ceea ce privește învățământul elementar și general. Învățământul tehnic și profesional trebuie să fie la îndemână tuturor, iar învățământul superior trebuie să fie de asemenea egal, accesibil tuturor, pe bază de merit.
2. Învățământul trebuie să urmărească dezvoltarea deplină a personalității umane și întărirea respectului față de drepturile omului și libertățile fundamentale. El trebuie să promoveze înțelegerea, toleranța, prietenia între toate popoarele și toate grupurile rasiale sau religioase, precum și dezvoltarea activității Organizației Națiunilor Unite pentru menținerea păcii.
3. Părinții au dreptul de prioritate în alegerea felului de învățământ pentru copiii lor minori.

ART. 27

1. Orice persoană are dreptul de a lua parte în mod liber la viața culturală a colectivității, de a se bucura de arte și de a participa la progresul științific și la binefacerile lui.
2. Fiecare om are dreptul la ocrotirea intereselor morale și materiale care decurg din orice lucrare științifică, literară sau artistică al cărei autor este.

ART. 28

Orice persoană are dreptul la o orinduire socială și internațională în care drepturile și libertățile expuse în prezenta declarație pot fi pe deplin îndeplinite.

ART. 29

1. Orice persoană are îndatoriri față de colectivitate, deoarece numai în cadrul acesteia este posibilă dezvoltarea liberă și deplină a personalității sale.

2. În exercitarea drepturilor și libertăților sale, fiecare om nu este supus decît numai îngrădirilor stabilite prin lege, exclusiv în scopul de a asigura cuvenita recunoaștere și respectare a drepturilor și libertăților altora și că să fie satisfăcute justele cerințe ale moralei, ordinii publice și bunăstării generale într-o societate democratică.

3. Aceste drepturi și libertăți nu vor putea fi în nici un caz exercitate contrar scopurilor și principiilor Organizației Națiunilor Unite.

ART. 30

Nici o dispoziție a prezentei Declarații nu poate fi interpretată că implicind pentru vreun stat, grupare sau persoana dreptul de a se deda la vreo activitate sau de a săvârși vreun act îndreptat spre desființarea unor drepturi sau libertăți enunțate în prezenta declarație.

În ultimele articole ale Declarației se recunoaște dreptul fiecărei persoane la o societate în care să domnească ordinea, în care drepturile și libertățile fundamentale să-și poată găsi deplina realizările.

2.2. Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (versiune prescurtată)

26

La 10 decembrie 1948, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat și proclamat Declarația universală a drepturilor omului. După acest act istoric, Adunarea Generală a recomandat statelor membre să nu precupețească nici unul din mijloacele care le stau la dispoziție pentru a publica în mod solemn textul Declarației și „pentru a face astfel că el să fie distribuit, afișat, citit și comentat, în principal în școli și în alte instituții de învățămînt, indiferent de statutul politic al țărilor sau teritoriilor”.

Articolul 1

Copil înseamnă orice persoană din lume în vîrstă de pînă la 18 ani.

Articolul 2

Toți copii au aceleași drepturi. Copiii nu trebuie să fie victimele vreunei discriminări.

Articolul 3

La baza Convenției Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului, se află interesul major al copilului.

Articolul 4

Statele-părți trebuie să încerce să puna în practică drepturile copilului, în limitele maxime ale rezervelor de care dispun. Dacă aceste rezerve nu sunt suficiente, se apelează la coperare internațională.

Drepturile vin împreună cu responsabilitățile.

Articolul 5

Familia sau persoanele în grija cărora se afla un copil, au drepturi și responsabilități în îngrijirea, educarea și îndrumarea copilului. Guvernul trebuie să respecte aceste drepturi și să ofere informare în acest sens.

Articolul 6

Toți copiii au dreptul la viață. Familia și Guvernul trebuie să asigure supraviețuirea și dezvoltarea armonioasă a copilului (hrană, loc de trai, îmbrăcăminte, asistență medicală, apă potabilă etc).

Articolul 7

Toți copiii au dreptul la cetățenie, nume, certificate de naștere unde sunt incluse datele personale (data nașterii, numele părinților, cetățenia). Documentul se eliberează imediat după naștere.

Articolul 8

Fiecare copil are dreptul la păstrarea cetățeniei, nume și legătură cu familia, iar dacă a fost lipsit de ele să fie restabilite. Dacă este adoptat de altă familie are dreptul să își păstreze numele, identitatea și să păstreze legătură cu părinții biologici.

Articolul 9

Copilul are dreptul să locuiască cu părinții săi excepție este când aceștia pun în pericol viața copilului, dacă părinții sunt despărțiți, are dreptul să păstreze legătură cu ambii părinți dacă acest lucru nu dăunează copilului.

Articolul 10

Dacă părinții locuiesc în altă țară, copilul are dreptul de a păstra legătură cu ei.

Articolul 11

Copilul are dreptul de a fi protejat împotriva răpirii. Nimeni nu are dreptul să scoată copilul ilegal din țară sau să împiedice întoarcerea lui acasă.

Articolul 12

Copilul are dreptul să se implice și să spună ce crede atunci când adulții iau decizii importante pentru viața lui. Are dreptul să se implice în activități care îl interesează. Nimeni nu îl poate obliga să facă ceea ce nu vrea (să joace un rol într-un spectacol, să îndeplinească o muncă grea etc).

Articolul 13

Copilul are dreptul să obțină și să ofere informații, pe orice cale, atâta timp cât informația nu este dăunătoare, violentă, vulgară sau nu conține date personale despre anumită persoană. Copilul alege cum să se exprime: prin dans, artă, imagini, gesturi, scris, oral etc.

Articolul 14

Copilul are dreptul de a gândi și a crede în ce dorește el de a avea religia lui. Părinții trebuie să îl îndurme corespunzător vârstei și capacității copilului, astfel încât să nu încalce drepturile și libertățile altor oameni.

Articolul 15

Copilul are dreptul de a se întâlni cu semenii sai, cu alți oameni, să se implice în activități cu grupuri de oameni, manifestări pașnice, fără să-i afecteze pe cei din jur.

Articolul 16

Copilul are dreptul la respectarea vieții private: un loc al lui unde să și facă temele, meditații. Ziarele, televiziunea, radioul nu au dreptul să îi arate fața și datele personale, fără acordul lui și al familiei sale.

Articolul 17

Copilul are dreptul la informare corespunzătoare oferite de școală, mass-media, biblioteci, librării, trebuie să fie de încredere și pe înțelesul copilului, respectându-i-se cultura, limba și să nu dăuneze sănătății și bunăstării lui.

Articolul 18

Ambii părinți au obligația în ceea ce privește creșterea și educația copilului.

Articolul 19

Copilul are dreptul de a fi protejat de orice formă de violență, nimeni, nici chiar părinții nu au dreptul să îl lovească, jignească, înjosească etc.

Articolul 20

Orice copil care este lipsit de familie, are dreptul să crească într-o familie sau într-un mediu asemănător cu familia, respectându-i-se religia, cultura și limba.

Articolul 21

Atunci când este înfiat, cei care decid în ce familie să meargă copilul, principala grijă trebuie să fie “ce este mai bine pentru copil?”. Atât în țară, cât și în străinătate trebuie să fie aplicate aceleași reguli, în cazul adopției.

Articolul 22

Copiii refugiați care au venit să locuiască în altă țară pentru că viața i-a fost pusă în pericol, are aceleași drepturi ca și copiii din țară în care se află: educație, esență medicală, întregirea familiei, participarea la diferite activități, joacă, îndrumare etc.

Articolul 23

Copiii cu nevoi speciale, au dreptul la o viață activă și independență. Guvernul trebuie să-i asigure tratament în comunitatea sa, acces la servicii de îngrijire, tratamente, educație și pregătire pentru viață de adult.

Articolul 24

Copilul are dreptul la îngrijire și servicii medicale gratuite, alimentație corectă, apă curată, mediu ambiant curat, are dreptul de a cere ajutor unui medic când are nevoie.

Articolul 25

Copiii care au fost plasați în medii special, case de copii, școală, internat, spital etc pentru a primi îngrijire, tratament sau protecție, au dreptul de a fi verificați pentru a se vedea dacă mai au nevoie de acele servicii sau se pot întoarce acasă.

Articolul 26

Copiii au dreptul să beneficieze de asigurări sociale și servicii pe care statul le oferă copiilor, conform legii, solicitând de către părinți sau persoana în grija căruia se află, ajutor asistentului social de la primăria localității în care locuiește.

Articolul 27

Familia are obligația de a oferi un trai decent, condiții de viață, în care copilul să-și dezvolte capacitățile fizice și mentale. Dacă familia nu-și poate permite, Guvernul este obligat să o ajute.

Articolul 28

Copilul are dreptul la educație, dreptul de a merge la școală, până în clasa a IX-a, școală este obligatorie și gratuită. Are dreptul de a-și alege școală și profilul, împreună cu părinții lui.

Articolul 29

Educația pe care o primește orice copil, trebuie să îi dezvolte capacitățile fizice, mentale, talentele personale, să-l pregătească pentru o viață responsabilă și activă, să respecte drepturile omului, să își poată forma opinii proprii și să le exprime, să protejeze mediul înconjurător, să respecte cultura țării sale și să-și aleagă o profesie corespunzătoare intereselor lui, să-l pregătească să-și formeze o familie sănătoasă.

Articolul 30

Copiii minoritari au dreptul să aibă aceeași religie ca și familia lor, să cunoască și să folosească limba și obiceiurile familiei, chiar dacă majoritatea oamenilor nu o împărtășesc.

Articolul 31

Copilul are dreptul la timp liber, joacă, activități variate, muzică, sport etc, care să-l relaxeze și să îi dea forță și energie, pentru școală și alte activități.

Articolul 32

Copilul are dreptul de a fi protejat de orice muncă ce îi pune sănătatea în pericol și educația. Vârsta legală pentru muncă este de 16 ani, trebuie să aibă acordul scris al părinților, să semneze un contract de muncă, în care să se menționeze număr de ore, condiții de muncă și salariu.

Articolul 33

Copilul are dreptul să fie protejat împotriva consumului de droguri, a producerii și a comercializării lor. Statul trebuie să îi asigure un mediu în care nu se consumă și nu se vând droguri.

Drepturile vin împreună cu responsabilitățile

Principala responsabilitate a unui copil este să respecte drepturile celorlalți copii și drepturile adulților, în special, ale părinților săi.

Are dreptul să fie crescut, îngrijit și educat de către părinții săi și are responsabilitatea de a-i respecta și prețui pe aceștia.

Are dreptul să primească o educație care să-și dezvolte personalitatea și responsabilitatea să învețe cât de mult îi permit capacitățile, iar acolo unde este posibil, să împărtășească cunoștințele și experiența lui cu alții.

Are responsabilitatea să frecventeze lecțiile, să-și pregătească temele, să învețe de sine stătător pe măsura capacităților sale, să respecte colegii, profesorii și regulile din școală.

Are dreptul să-i fie asigurate toate drepturile din Convenție, indiferent de sex, statut social, limbă, vârstă, naționalitate sau religie și responsabilitatea de a respecta drepturile celorlalți, oricare ar fi vârsta lor, limba pe care o vorbesc, starea familială sau materială, naționalitatea sau religia.

Are dreptul să-și exprime liber opinia, să fie ascultat și luat în serios și responsabilitatea să asculte și să respecte opiniile semenilor săi și ale adulților, să ofere și celorlalți posibilitatea să-și spună părerile.

Are dreptul la timp liber și responsabilitatea să aibă grijă cum îl petrece și în timpul liber trebuie să respecte drepturile celorlalți, să nu facă acțiuni care încalcă legea, îi dăunează lui sau altora. De asemenea, trebuie să fie un echilibru dintre timpul său liber și timpul pe care îl petrece învățând sau practicând alte activități utile.

Are dreptul să fie protejat(ă) împotriva muncilor care îi afectează sănătatea și dezvoltarea și responsabilitatea de a participa la lucrul casnic și a-și ajuta părinții, în măsura vârstei și puterilor sale (să spele vasele, să facă curat în camera sa, să-și păstreze în ordine jucăriile și cărțile etc).

Are dreptul să se întâlnească cu alți copii și să se alăture diferitor grupuri și organizații. Totodată, are responsabilitatea să se asigure că activitățile pe care le desfășoară nu sunt violente, nu deranjează ordinea publică, nu încalcă drepturile altora. De asemenea, are obligația să accepte alte persoane să facă parte din grupul său.

Are dreptul să fie protejat(ă) împotriva violenței și responsabilitatea să se poarte respectuos cu semenii săi și cu adulții, să nu jignească, intimideze sau lovească pe ceilalți. În conflictele care apar, are responsabilitatea să găsească o rezolvare pașnică, să discute calm, să se adreseze semenilor și adulților pe nume, fără a folosi porecle, iar în cazul în care are nevoie de ajutor, să se adreseze unei persoane de încredere.

Are dreptul la asistență medicală de calitate și gratuită, acordată de un medic calificat*. În același timp, are responsabilitatea să fie grijuliu(e) cu sănătatea ta. Pentru a te menține în formă, consultă periodic medicul, practică un sport, informează-te despre comportamentele care îți mențin sănătatea, să nu folosească tutun, alcool și droguri, să se alimenteze corect, să se ferească de accidente, să aibă grijă de mediul înconjurător.

Are dreptul la protecția lucrurilor personale și responsabilitatea de a respecta proprietatea altora.

2.3. Cadrul legislative national. Legislația cu privire la prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, conform Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD)

După decembrie 1989, România s-a aliniat cerințelor prevăzute de standardele internaționale, elaborând și consacrând norme de drept menite să asigure edificarea statului de drept, domnia legii, drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Constituția României din 21 noiembrie 1991 a consacrat principiile proeminenței dreptului, a garantat drepturile omului, a înscris interdicția discriminării, și a altor manifestări de intoleranță, de ură, de rasă de clasă, religioasă etc.

Constituția României a înscris în termeni expliți principii fundamentale cum este cel al egalității tuturor în fața legii, al nediscriminării, al protecției persoanelor aparținând minorităților naționale și altele. De exemplu, se interzice încurajarea la ură națională, de clasă sau religioasă, incitarea la discriminare ;recunoașterea persoanelor care aparțin minorităților naționale dreptul de a-și conserva, dezvolta și exprima identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă etc. Tot prin Constituție a fost construit și organul care să urmărească executarea acestor dispoziții precum și dreptul de reprezentare a fiecărei minorități naționale în forul legislativ și în structurile guvernamentale.

Legislația națională cu privire la prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, conform Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării-CNCD

ORDONANȚA nr.137 din 31 august 2000 (*republicată*)

privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare*)

Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, cu modificările și completările ulterioare

- CODUL MUNCII din 24 ianuarie 2003 (Legea nr. 53/2003 - actualizată)
- Ordinul Președintelui CNCD nr. 286 din 29 august 2007
- Ordinul Președintelui CNCD nr. 144 din 11 aprilie 2008
- Legea nr. 202 din 19 aprilie 2002 (republicată) privind egalitatea de șanse
- Legea nr. 504 din 11 iulie 2002 (actualizată)
- Legea nr. 554 din 2 decembrie 2004 (actualizată)
- Legea nr.544 din 12 octombrie 2001 privind liberul acces la informațiile de interes public
- Legea nr. 677 din 21 noiembrie 2001 - pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație.

CAPITOLUL III

COMBATEREA DISCRIMINĂRII

PROMOVAREA MULTICULTURALISMULUI

ȘI A EGALITĂȚII DE ȘANSE

Ansamblul valorilor unei comunități / națiuni / popor configurează cultura acestuia. Deoarece literatura de profil abundă în definiții ale „culturii” precizăm perspectiva abordării noastre. Utilizăm conceptul de cultură cu referire la „modul de viață al unui grup social: maniera sa de a simți, de a acționa sau de a gândi; raporturile sale cu natura, cu semenii, cu tehnica și creația artistică. Termenul desemnează totodată conduitele efective ale membrilor comunității, reprezentările lor sociale precum și modelele care le orientează conduita, comportamentul, manifestările personale, profesionale și artistice” (Ladmiral & Lipiansky, 1989).

Multiculturalitatea se manifestă prin diferențe culturale, de identitate și politice. Aceste diferențe sunt hotărâtoare îndeosebi în centre migraționale, dar în același timp nenumărate grupuri reduse la tăcere, încearcă să-și dobândească recunoașterea: indigeni, minorități etnice, femeile (prin mișcările feministe), minoritățile sexuale etc. Însă termenii multicultural și multiculturalism nu au un înțeles unic și exact stabilit. Se poate referi la pluralitatea grupurilor culturale distincte sau la concepții despre diferențe culturale și în același timp la răspunsurile politice și individuale date la aceste probleme.

Multiculturalismul ar trebui să atenueze această tensiune prin promovarea unor aspecte legate de comunicare interculturală, relații interpersonale, schimbarea de perspectivă, analiza contextuală, înțelegerea unor puncte de vedere diferite și a modului în care condițiile culturale afectează valorile, atitudinile, credințele, preferințele, așteptările și comportamentul.

Multiculturalismul reprezintă una dintre cele mai celebre și controversate tematici ale timpului nostru. Terminația în -ism, trădează din start o pretenție epistemologică, prin avansarea unei paradigme explicative a unor stări de fapt și una ideologică prin promisiunea unor scheme teoretice și practice de restructurare a realității.

Multiculturalismul, în dimensiunea sa filosofic-culturală, presupune reordonarea spațiului public în vederea valorizării tuturor culturilor și modurilor de viață prezente într-o societate indiferent de numărul celor care le împărtășesc. Dezideratul este atins prin promovarea unor schimbări de mentalitate atât în rândul populației majoritare, cât și a celor minoritare, în scopul asigurării egalității în demnitate.

Principiul setului minim de reguli valabile pentru toți nu anulează diferențele, ci, dimpotrivă, le protejează, le pune în contact.

Interculturalitatea sau interacțiune dintre culturi

Când spunem cultură ne referim la „modul de viață al unui grup social: maniera sa de a simți, de a acționa sau de a gândi; raporturile sale cu natura, cu semenii, cu tehnica și creația artistică. Termenul desemnează totodată conduitele efective ale membrilor comunității, reprezentările lor sociale precum și modelele care le orientează conduita, comportamentul, manifestările personale, profesionale și artistice” (Ladmiral & Lipiansky, 1989).

„Nu e nevoie ca o cultură autentică să fie superioară sau inferioară, este destul ca ea să fie armonioasă, echilibrată și să trăiască în perfectă adecvare cu ea însăși. Ea este expresia unei viziuni despre lume bogat diferențiată și totuși coerentă și unificată”.

Edward Sapir

Educația interculturală reprezintă modalitatea cea mai actuală de a forma conștiințe umane pe fondul promovării dezvoltării solidare, al cultivării unor atitudini de respect și deschidere față de diversitate. Interculturalul se afirmă tot mai mult ca un loc de întâlnire privilegiat în care mai multe culturi aflate în conflict constructiv își descoperă structurile de profunzime și punctele de incidență.

34

Interculturalul devine câmpul constitutiv al culturalului. Atitudinea interculturală reprezintă deopotrivă un mod de conduită și o viziune relativ la diversitatea culturală actuală ce promovează afirmarea fiecărei culturi cu normele specifice, astfel încât să se obțină o sinteză de elemente

comune, ca bază a înțelegerii la nivel mondial, în scopul construirii unei civilizații noi. Ideologia interculturală fructifică diferențele culturale și valorile spirituale specifice, dar, simultan le racordează, la valorile generale ale umanității.

Cuvintele cheie ale construcției interculturale sunt: decentrare, raporturi de schimb, alteritate, interacțiune, reciprocitate, recunoașterea diversității, intercomprehenșiune, dialog.

Așa cum interculturalitatea ne învață despre cultivarea respectului față de alte culturi, multiculturalismul este gradul de acceptare a diversității culturale, nivelul de toleranță, atât față de grupurile etnice -variază în funcție de anumiți factori. Tinerii, femeile și persoanele cele mai educate accepta în general mai ușor diversitatea și grupurile etnice. (An Introduction to Social Psychology: Global Perspectives, Berry & Kalin, 1993).

Proiectul “Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate”, cod POCU/827/5/2/139979, se desfășoară pe o perioadă de doi ani, în perioada 01.06.2021 - 31.05.2023.

Proiectul vizează implementare a activității A4 Campanii de informare și conștientizare/ acțiuni specifice în domeniul combaterii discriminării și promovării multiculturalismului, prin organizarea 18 mese rotunde, distribuirea a 500 bucăți materiale de informare și conștientizare în domeniul nediscriminării și promovării multiculturalismului;

În cadrul activității au loc intervenții specifice în domeniul combaterii discriminării, segregării și de promovare a multiculturalismului, precum și acțiuni de implicare activă și voluntariat al membrilor comunității în soluționarea problemelor cu care aceștia se confruntă, egalitatea de șanse și non-discriminare.

Se vor desfășura acțiuni de facilitare și mediere pentru identificarea și consolidarea de parteneriate pentru rezolvarea problemelor comunității printr-o abordare participativă, implicarea activă/voluntariatul membrilor comunității în soluționarea problemelor cu care se confruntă comunitatea. În cadrul activității vor avea loc acțiuni de promovare a multiculturalismului, adresate, în egală măsură, etnicilor romi, cât și non-romi prin campanii de informare și conștientizare prin difuzarea celor 500 de materiale editate și tipărite. Vor avea loc întâlniri de grup și individuale care implica dialog și colaborare, cunoaștere reciprocă între persoane vulnerabile, romi și non-romi cu scopul de a construi relații și încredere reciprocă.

Se va asigura facilitarea accesului indivizilor la resursele interioare proprii, se vor identifica și dezvolta talente și potențial uman în vederea îmbunătățirii calității vieții personale și profesionale a celor interesați să progreseze în plan individual sau colectiv și să contribuie la realizarea obiectivelor și aspirațiilor acestora. Se vor evalua intervențiile și rezolvarea situațiilor de discriminare/violență domestică de persoane și se va asigura promovarea principiilor egalității de șanse și nondiscriminării.

Mese rotunde organizate în cadrul proiectului:

- 1. Ziua românilor - 1 Decembrie*
- 2. Colindăm împreună de Crăciun*
- 3. Educația pentru toți*
- 4. Împreună combatem discriminarea din școli și licee*
- 5. Mai este munca brățară de aur ?*
- 6. Ziua rromilor - 8 Aprilie*
- 7. Grădina interetnică*
- 8. Ziua copilului - 1 Iunie*
- 9. Cine suntem noi?*
- 10. Tradiții și obiceiuri românești și rome*
- 11. Povești de demult cu români și romi*
- 12. Diversitatea prin ochii tinerilor*
- 13. Rolul bărbatului în familia contemporană*
- 14. Antreprenor sau angajat?*
- 15. Povești de succes*
- 16. Viața femeilor din Baia Sprie*
- 17. 5 Martie - Ziua Maghiarilor / 8 Aprilie - Ziua Rromilor*
- 18. Discriminare segregare multiculturalism*

Mese rotunde
cu participarea
membrilor
comunității
rome din
orașul Baia
Sprie

38

Mesele rotunde organizate în cadrul proiectului au dat posibilitatea participanților să se exprime liber în ce privește experiențele proprii legate de discriminare, egalitate de șanse și multiculturalism.

Colindăm împreună
de Crăciun

Romii sunt cea mai numeroasă minoritate etnică din Europa.

Se estimează că pe continentul nostru trăiesc 10-12 milioane de romi, din care aproximativ 6 milioane sunt cetățeni sau rezidenți ai UE.

Gelem, gelem

*Gelem, gelem, lungone dromentza
Maladilem bokhale rromentza
A, rromalen, kotar tumen aven,
E tzahrentza, bokhale ciaventza?
A Rromalen, A Chavalen!*

*Sasas vi man bari familia,
Mudardias la i kali legia.
Sarren cindias: vi rromen, vi rromnien,
Mashkar lende vi tzikne ciavorren.
A Rromalen, A Chavalen!*

*Putar, Devla, te kale udara
Te shai dikhau mirri familia.
Palem ka djau lungone dromentza
Thai te phirau bahtale rromentza.
A Rromalen, A Chavalen!*

*Opre, rroma! Isi vaht akana,
Aide mantza sa e lumiake rroma!
O kalo mui thai e kale iakha
Kamaua len sar e kale drakha.
A Rromale, A Chavale!*

*Am cutreierat, am umblat de-a lungul
drumurilor lungi,
M-am întâlnit cu rromi înfometați.
Hei, rromilor, de unde veniți
Cu corturile și cu copii flămânzi?*

*Hei rromilor, hei flăcăilor!
Aveam și eu familie mare,
Mi-a ucis-o Legiunile Negre,
Pe toți i-a căsăpît: și pe bărbați și pe
femei,
Printre ei și pe micii copilași.
Of rromilor, of flăcăilor!*

*Deschide, Doamne, porțile tale cele negre
Să-mi pot vedea familia
Iarăși să merg pe drumurile lungi,
Și să colind cu rromi fericiți.
Of rromilor, of flăcăilor!*

*Sus, omule! Este timpul acum,
Haideți cu mine, toți rromii lumii!
Fața cea neagră și ochii cei negri,
Îi iubesc, precum pe strugurii negri.
Of rromilor, of flăcăilor!*

Eveniment
1 Iunie
Ziua
Copilului
2022

IV. MODALITĂȚI DE COMBATERE A DISCRIMINĂRII

Cum scăpăm de discriminare? Pentru că stereotipurile și prejudecățile sunt o condiție necesară (chiar dacă nu suficientă, pentru că de la gând la faptă este adeseori o cale lungă) a discriminării, un prim pas ar fi eliberarea de stereotipuri și prejudecăți. Dacă este vorba de propriile tale credințe, încearcă să faci o analiză critică a acestora. Caută sursele lor: provin din ceea ce ți-au spus alții (familie, prieteni), din ceva ce ai citit sau auzit, dintr-un eveniment anume? Încearcă să găsești niște contra-exemple, niște excepții de la regulă. Atâta timp cât există măcar o excepție, înseamnă că nu putem aplica un stereotip sau o prejudecată fără a nedreptăți pe cineva.

Eliberarea de stereotipuri și prejudecăți poate fi facilitată și de interacțiunea cu oameni cât mai diverși, oameni care au altă naționalitate, etnie, religie, orientare sexuală decât tine, sau care au avut experiențe de viață diferite de ale tale. O dată ce vei reuși să cunoști oameni din diferite grupuri, vei constata că multe dintre credințele pe care le aveai în ceea ce-i privește erau false, iar multe dintre temerile tale erau nefondate. Un alt lucru pe care îl poți face este să elimini din vocabularul tău acei termeni care ar putea fi ofensatori pentru anumite grupuri. Câteva exemple de cuvinte pe care ai putea să le scoți din vocabular: „handicapat” (termenul corect este persoană cu dizabilități), „țigan” (are o conotație peiorativă, de aceea se recomandă termenul rom), „cioară”, „poponar”, „fătălău”, „jidă”, „bulangiu”, „retardat”, „nebun”, „mujerie” și alte cuvinte similare.

Ca o regulă de bun simț, dacă nu ți-ar plăcea ca un anumit cuvânt să fie folosit la adresa ta, nu-l folosi nici tu la adresa altora. Pentru a combate discriminarea nu trebuie să mai rămânem indiferenți atunci când cineva este jignit sau nedreptățit din cauză că face parte dintr-un grup minoritar. De multe ori, atunci când nu noi suntem victimele discriminării, preferăm să nu ne implicăm, însă o astfel de atitudine pasivă ne face complici la discriminare și ne pune în pericol propriile drepturi. Pentru exemplificare, am ales câteva versuri scrise de Martin Niemöller (1892-1954), un pastor luteran care s-a transformat dintr-un susținător al regimului nazist într-un disident al acestuia, fiind ulterior închis în lagărele de concentrare de la Sachsenhausen și Dachau. După ce a fost eliberat din lagăr, Niemöller și-a exprimat frecvent regretul că nu a făcut mai multe pentru a ajuta victimele nazismului și și-a petrecut restul vieții ca militant pentru pace:

“Întâi au venit după comuniști și eu nu am spus nimic deoarece nu eram comunist. Apoi au venit după evrei și eu nu am spus nimic pentru că nu eram evreu. Apoi au venit după catolici și eu nu am spus nimic pentru că nu eram catolic. Apoi au venit după mine și nu mai era nimeni care să-mi ia apărarea.”

V. CUM NE APĂRAM ATUNCI CÂND SUNTEM VICTIME ALE DISCRIMINĂRII?

Dacă faci parte dintr-un grup vulnerabil, probabil că tot ce am scris până acum despre stereotipuri, prejudecăți și discriminare îți este familiar, pentru că este vorba despre experiențe pe care le-ai trăit pe propria piele. Cel mai important lucru pe care îl poți face atunci când ești o victimă a discriminării este să nu păstrezi tăcerea. Indiferent dacă persoana care adoptă un comportament discriminatoriu în ceea ce te privește este un coleg, un cadru didactic sau orice altă persoană, există legi, instituții și specialiști la care te poți adresa pentru a primi ajutor. Intoleranța și discriminarea pot lua mai multe forme:

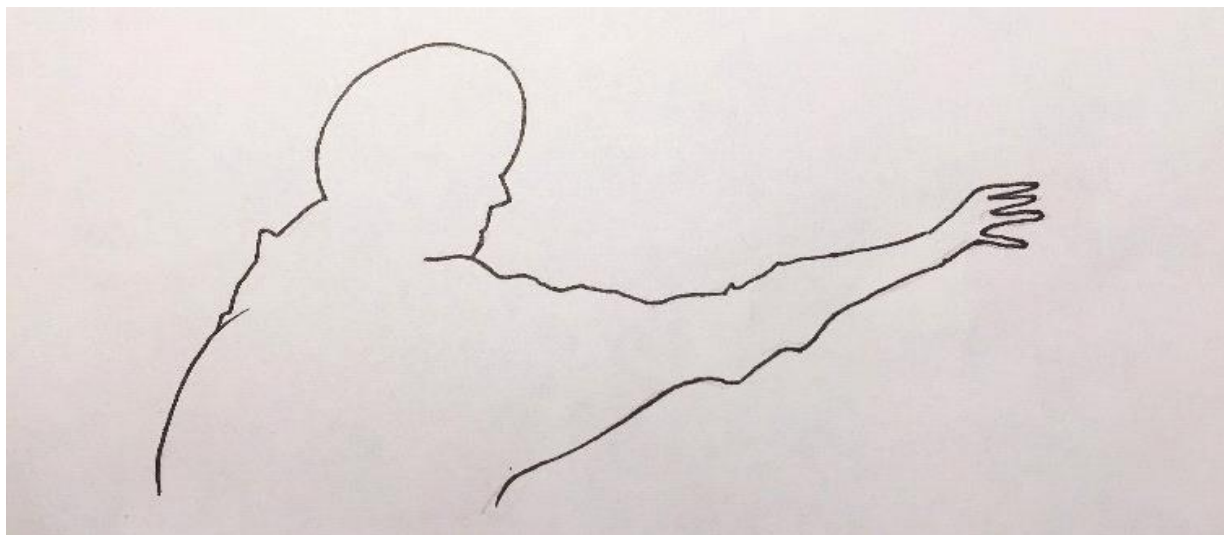
Exemple:

- Colegii tăi refuză să colaboreze cu tine la activitățile de grup sau nu te primesc în grupul lor de joacă;
- Cadrele didactice au un comportament nedrept față de tine și te tratează diferit față de ceilalți elevi, indiferent de capacitatea ta de a face față cerințelor școlare;
- Ți se adresează frecvent cuvinte jignitoare sau injurii;
- Colegii ți se adresează folosind o poreclă ofensatoare, deși le-ai explicat de multe ori că acest lucru te deranjează;
- La adresa ta se fac des comentarii ironice sau răuvoitoare;
- În prezența ta se fac frecvent glume cu privire la etnia, religia, defectele fizice sau orientarea ta sexuală;
- Sunt răspândite zvonuri false în ceea ce te privește;
- Ești agresat fizic de colegi sau de alte persoane (loviri, îmbrânciri, scuipat etc), iar agresiunea poate să ia forme extreme;
- Primești amenințări din partea cuiva și te temi pentru propria siguranță;
- Te-ai confruntat cu distrugerea intenționată a bunurilor personale de către altă persoană.

45

Toate aceste comportamente sunt anormale și pot deveni periculoase, de aceea este foarte important să ceri ajutor. În acest sens, te poți adresa uneia sau mai multor persoane și instituții publice.

Primești amenințări din partea cuiva și te temi pentru propria siguranță; Te-ai confruntat cu distrugerea intenționată a bunurilor personale de către altă persoană. Toate aceste comportamente sunt anormale și pot deveni periculoase, de aceea este foarte important să ceri ajutor. În acest sens, te poți adresa uneia sau mai multor persoane, servicii și instituții enumerate mai jos:

1. Consilierul sau psihologul școlar este o persoană cu care poți să discuți despre problemele tale, acesta fiind pregătit special să te asculte, să te înțeleagă și să te sprijine emoțional. Scopul consilierii este obținerea stării de bine, în așa fel încât tu să ai încredere în tine, să nu te temi și să te înțelegi bine cu persoanele din jurul tău. Contrar credinței multor persoane, dacă te adresezi consilierului școlar nu înseamnă că ești “nebun”. Deseori se face confuzia între psiholog și psihiatru, a cărui activitate se desfășoară în clinici specializate și niciodată în școală. Orice persoană poate să întâmpine niște dificultăți la un moment dat în viața sa și să simtă nevoia unui sprijin pentru a le depăși, fără ca acest lucru să însemne că are o tulburare de sănătate mintală. (Pe de altă parte, a merge să consulți un psiholog sau un psihiatru în cazul în care ai suspiciunea unei afecțiuni psihiatrice este același lucru cu a merge la medic când ești răcit.) Consilierul este obligat să păstreze confidențialitatea, ceea ce înseamnă că îi este interzis să dezvăluie altei persoane (părinți, profesori, colegi etc) informațiile pe care i le oferi. Un bun consilier îți va asculta întotdeauna opinia, nu te va întrerupe, îți va pune întrebări de clarificare pentru a înțelege.

2. Familia poate interveni, de asemenea, în situația în care te confrunți cu comportamente intolerante sau discriminatorii din partea altor persoane. Dacă faci parte dintr-un grup vulnerabil, este posibil ca părinții tăi să fi trecut la rândul lor prin experiențe similare și să înțeleagă prin ce treci. Ei te pot ajuta să formulezi o plângere sau se pot adresa altor persoane sau instituții care te pot ajuta.

3. Cadre didactice, conducerea școlii Dacă ești tachinat, jignit sau chiar agresat de către colegi, trebuie să știi că aceste comportamente sunt interzise prin Regulamentul de Ordine Interioară, pe care îl are orice instituție de învățământ. De aceea, este recomandat să aduci acest lucru la cunoștința cadrelor didactice sau a conducerii școlii, pentru a lua măsuri împotriva persoanelor care au comportament inadecvat.

4. Inspectoratul Școlar. Din păcate, uneori chiar unele cadre didactice sau conducerea școlii sunt cele care discriminează, fie prin comportamente discriminatorii propriu-zise, fie prin refuzul de a interveni în situațiile în care un elev este discriminat de colegi. Dacă te afli în această situație, te poți adresa Inspectoratului Școlar din județul tău. Poți depune o sesizare, urmând ca un inspector școlar să se

deplaseze la școala sau liceul tău, să investigheze cazul și să aplice sancțiuni dacă este necesar. O listă cu Inspectoratele Școlare Județene.

5. Telefonul Copilului este un serviciu de consiliere pentru copii. Dacă suni la numărul de telefon 116 111 (apelabil gratuit din rețelele Romtelecom și Cosmote), îți va răspunde un specialist cu care poți să stai de vorbă despre problemele care te frământă. Este alegerea ta dacă îi dezvălui informații despre tine (nume, localitate, școală ș.a.m.d.), iar consilierul este obligat să păstreze confidențialitatea informațiilor primite de la tine. Dacă situația cu care te confrunți este una gravă, Telefonul Copilului poate contacta alte instituții care te pot ajuta (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Inspectoratul Școlar Județean, Consiliul Național pentru combaterea Discriminării-CNCD).

5.1. Ce poate face persoana care consideră că a fost supusă discriminării?

Persoana care se consideră victimă a discriminării are la îndemână mai multe mijloace pentru a contracara faptele de discriminare: -

1. Tragerea la răspundere contravențională a autorului discriminării; -
2. Solicitarea unor daune bănești pe calea unei acțiuni civile în instanță;
3. Anularea actului administrativ ce conține dispoziții discriminatorii;
4. Inițierea unei proceduri internaționale în fața Curții Europene a Drepturilor Omului dacă procedurile naționale nu au dus la obținerea unor rezultate favorabile.

5.2. Tragerea la răspundere contravențională a autorului discriminării

Aceasta este ipoteza cea mai frecventă deoarece marea majoritate a faptelor de discriminare constituie contravenție în baza Ordonanței de Guvern nr. 137/20001. De aceea, persoana care consideră că a fost discriminată are posibilitatea de a adresa o plângere prin care reclamă că a fost supusă unui tratament discriminatoriu și solicită tragerea la răspundere contravențională a autorului discriminării.

Plângerea se formulează în baza Ordonanței de Guvern nr. 137/20002 și poate fi adresată fie Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, fie instanței de judecată, mai precis judecătorei în raza căreia își are domiciliul sau sediul pârâtul. Plângerea se poate face în termen de un an de la data săvârșirii faptei de discriminare sau de la data la care persoana putea lua cunoștință de săvârșirea faptei. Baza legală a unei astfel de plângeri este art. 20 din Ordonanța de Guvern nr. 137/2000.

Plângerea poate fi formulată de persoana care se consideră victimă a discriminării sau de către organizațiile neguvernamentale care au ca scop protecția drepturilor omului sau care au interes legitim în combaterea discriminării. O astfel de organizație poate interveni direct, fără vreo împuternicire, dacă discriminarea afectează un grup de persoane, dar numai cu împuternicirea persoanei, dacă discriminarea vizează o singură persoană fizică.

Fapte de mai mare gravitate cum ar fi propaganda naționalist șovină (art. 317 Cod penal) sau împiedicarea libertății cultelor (art. 318 Cod penal) atrag răspunderea penală a autorului sau autorilor lor. Date fiind implicațiile unei proceduri penale este recomandabil ca inițierea acesteia de către victimă să se facă numai după o analiză serioasă a gravității faptei, apelându-se eventual la sfaturile de specialitate ale unui avocat.

Plângerea se adresează în scris Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării sau instanței. Dacă se sesizează instanța, plângerea trebuie să îmbrace forma unei acțiuni în justiție și trebuie depusă la sediul instanței sau trimisă prin poștă cu scrisoare recomandată. Procedura în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării este mai flexibilă; Consiliul poate fi sesizat și prin curier electronic, iar plângerile pot fi depuse și pe pagina de Internet a Consiliului. Procedura fondată pe Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 este scutită de taxă de timbru sau de alte taxe! Plângerea trebuie însoțită de probe, cum ar fi declarațiile victimei și ale eventualilor martori, dovezi materiale, e-mailuri, înregistrări audiovideo etc. În cazul unei plângeri fondate pe Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 se poate invoca orice mijloc de probă. Victima trebuie să dovedească existența unei diferențe de tratament, urmând ca cel asupra căruia planează acuzația de discriminare să demonstreze eventuala justificare obiectivă a unei astfel de diferențe de tratament. Consiliul poate fi sesizat în orice mod, chiar și prin curier electronic sau pe pagina sa de Internet.

5.3. CNCD / Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

CNCD este autoritatea de stat autonomă, sub control parlamentar, care își desfășoară activitatea în domeniul discriminării. Consiliul este garant al respectării și aplicării principiului nediscriminării, în conformitate cu legislația internă în vigoare și cu documentele internaționale la care România este parte.

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării funcționează în baza Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 republicată, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare.

Contact:

Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării

Piața Valter Mărcineanu nr. 1-3, Sector 1, București 010155

Tel: 021-312 65 79, Fax: 021-312 65 78,

Pagină de Internet: www.cncd.org.ro / E-mail: cncd@cncd.org.ro

Model de plângere către CNCD

CONDUCERII

CONSILIULUI NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRI

Doamnă/Domule Președinte,

Prin prezenta, subsemnatul/a, prin reprezentant....., în calitate de....., domiciliat(a)/ cu sediul în....., telefon, formulez:

49

PLÂNGERE

Împotriva faptuitorului(oarei) si / sau reprezentantului/intitutei/firmei
....., domiciliat(a)/cu sediul.....,

Obiectul plângerii:.....

Petitie pentru constatarea și sancționarea de către CNCD a actului/faptei discriminatorii comisiei de la data de

MOTIVELE PLÂNGERII

În fapt,

La data de....., în jurul orelor/la ora, mă aflu la
.....

În drept,

Fapta constituie o încălcare a prevederilor O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare.

Ca mijloc de probă,

www.assoc.ro | www.baiasprie.assoc.ro

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman

Dovada plângerii o fac cu declarațiile martorilor

1 *nume* *si* *adresa* *martor*

 2 *nume* *si* *adresa* *martor*

 3 *nume* *si* *adresa*
martor.....

Alte probe:

Înregistrări audio / Înregistrări video:

Inscrisuri:

Date statistice:

Expertize:

Altele:

Solicît următoarele:

Constatarea existentei faptei discriminatorii X si faptei discriminatorii Y de către CNCD

1 Înlăturarea consecințelor faptei/-lor prin sancționarea persoanei/ instituției care a comis fapta

2 Restabilirea situației anterioare discriminării

Atașez plângerii următoarele:

1 copie după actul de identitate

2 copie de pe mijloacele de proba: adeverință, înregistrarea video, emisiunea

.....din data de, articol din ziarul.....din data de.....

3 (optional) împuternicirea acordată reprezentantului avocatului

.....

4 altele

(Opțional) doresc ca informațiile din această cerere să fie tratate de către CNCD în mod confidențial și să nu fie dezvăluite către parti ce nu au un interes în acest caz.

Data depunerii

Semnătura,

Plângerea poate fi soluționată fie prin inițierea unei proceduri de mediere de către Consiliu, fie, de cele mai multe ori, prin adoptarea unei hotărâri a Colegiului director al Consiliului. Hotărârea Colegiului director se adoptă motivat în 90 de zile de la data sesizării și, în cazul în care se stabilește existența unei fapte de discriminare, persoana responsabilă poate fi sancționată contravențional (cu amendă sau avertisment).

Hotărârea Colegiului director al Consiliului este susceptibilă de control judecătoresc pe calea contenciosului administrativ, ordonanța prevăzând o procedură judiciară cu două grade de jurisdicție (fond și recurs). Consiliul nu poate, însă, acorda despăgubiri victimei discriminării! Pentru obținerea unor despăgubiri bănești pentru prejudiciul suferit în urma faptei de discriminare este necesar ca victima să se adreseze instanțelor judecătorești cu o acțiune civilă în daune. În practică, sesizarea inițială a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării facilitează ulterior procedura în fața instanțelor unde dovedirea celor afirmate este de importanță capitală. Astfel, existența unei hotărâri a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prin care se constată și sancționează fapte de discriminare constituie un mijloc puternic de probă în cadrul acțiunii civile în daune.

ACȚIUNEA CIVILĂ ÎN DAUNE

Pentru a obține daune bănești ca o formă de reparație a prejudiciului suferit, victima discriminării trebuie să se adreseze instanțelor judecătorești pe calea unei acțiuni civile în daune împotriva autorului discriminării. O asemenea acțiune civilă se introduce în baza articolelor 998 și 999 din Codul civil care reglementează răspunderea civilă delictuală. Pentru a avea câștig de cauză, în cererea sa de acordare a despăgubirilor, reclamantul trebuie să dovedească îndeplinirea a patru condiții:

- i). existența unei fapte ilicite,
- ii). săvârșite cu vinovăție,
- iii). care a produs un prejudiciu,
- iv). care este în raport de cauzalitate cu fapta ilicită.

51

ANULAREA ACTULUI ADMINISTRATIV

Dacă un act al unei autorități publice conține dispoziții discriminatorii, persoana care se consideră vătămată prin acel act administrativ poate solicita în instanță anularea respectivului act pe calea unei acțiuni în contencios administrativ. O astfel de acțiune se întemeiază pe prevederile Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ care recunoaște dreptul oricărei persoane care se consideră vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim de către o autoritate publică printr-un act administrativ de a se adresa instanței. Persoana vătămată poate solicita anularea actului administrativ și repararea pagubei care i-a fost cauzată.

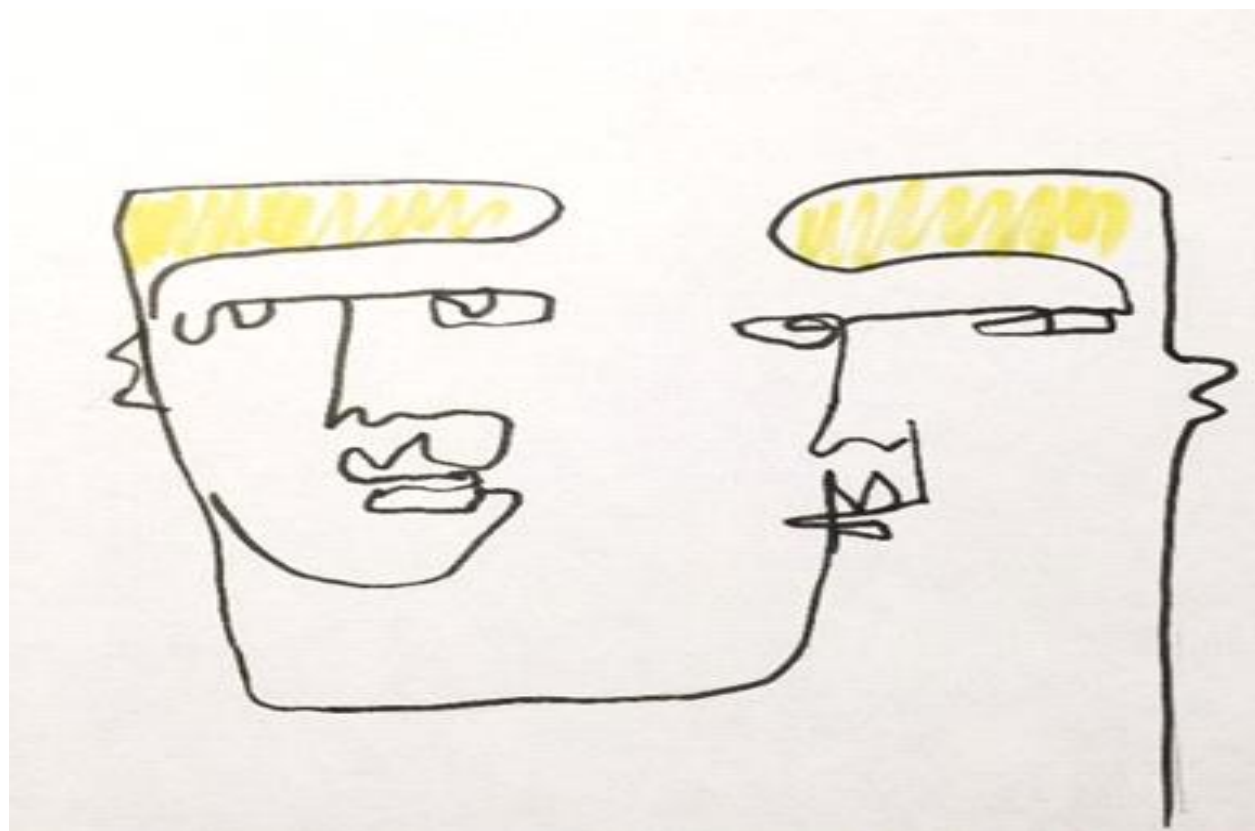
INIȚIEREA UNEI PROCEDURI INTERNAȚIONALE

Dacă procedurile inițiate în cadrul intern nu au dat rezultatele așteptate, persoana care se consideră discriminată poate iniția și o procedură internațională în fața Curții Europene a Drepturilor Omului de la Strasbourg. Cererea se fondează pe Convenția Europeană a Drepturilor Omului adoptată în cadrul Consiliului Europei și care este în vigoare din septembrie 1953. România a ratificat Convenția europeană la data de 20 iunie 1994.

VI. RECOMANDĂRI PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

Intervenții la scara societății. Un stereotip adânc înrădăcinat în cultura unei societăți nu se schimbă decât dacă eforturile pentru neutralizarea lui iau în calcul toate condițiile din respectiva cultură care pot avea un impact asupra acestuia: legislație, campanii de informare, campanii dedicate erodării stereotipurilor, campanii pentru mobilizarea celor afectați de stereotip, educarea tinerelor generații într-un spirit care să prevină formarea de stereotipuri etc.

52

O intervenție de o asemenea amploare presupune și o perioadă de timp a cărei unitate de timp să ajungă să fie măsurată în generații.

Școală / O școală din România primește 47 de cereri de înscriere la clasa I. Directoarea înființează o clasă separată pentru romi și o alocă unei învățătoare tinere, apoi transformă o

magazie în sală de clasă. Părinții fac plângere la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD).

Spital / Lista de așteptare la medicul ginecolog e lungă. Unele paciente sunt amânate în favoarea altora. O femeie de etnie romă, însărcinată, este ignorată zile la rând și examinată după mari insistențe. Femeia face plângere la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării (CNCD).

Grădinița / O fetiță de etnie romă cu o dizabilitate minoră e dată afară de la grădiniță. Directoarea spune că nu s-a integrat deși fetița are prieteni și face progrese. Bunica face plângere la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Piscina/ Doi frați de etnie romă, merg la o piscină publică din oraș, un loc foarte populat. Aceștia au fost însoțiți de către doi prieteni români. După ce au achitat taxa de intrare, au fost opriți de către soția patronului spunându-le că „se umple piscina de negrii”. Aceștia au depus plângere la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

Angajare / Cristina, o tânără de etnie romă, a sunat pentru angajare, în urma anunțului dat de către o firmă angajatoare. Având studii, aceasta s-a prezentat exemplar la telefon, angajatorul invitând-o în aceeași zi la sediul firmei pentru interviu. În momentul în care aceștia s-au întâlnit, Cristina a explicat că au discutat la telefon, angajatorul a invocat faptul că postul a fost ocupat, când a văzut că domnișoara are tenul mai închis și este de etnie romă. Aceasta nu a depus plângere la CNCD.

53

Acțiuni care pot să ajute la prevenirea și combaterea discriminării

- prima și cea mai eficientă o constituie EDUCAȚIA, pornind din familie, continuând la grădiniță, școală, liceu, facultate, dar și în viața de zi cu zi. Să îi învățăm pe copii că “țiganul nu fură copii”, că nu sunt doar buni dansatori și cântăreți, că fiecare avem un talent de la Dumnezeu și că a fi diferit este frumos, de aceea trăim într-o lume plină de diversitate;
- implicarea și participarea la jocuri comune, excursii, activități culturale de promovare a culturii (dansuri românești, rome, maghiare etc.), modalități de petrecere a timpului liber între diverse categorii sociale;
- promovarea drepturilor și obligațiilor omului și a copilului;
- organizarea de șezători unde să fie promovate ocupațiile tradiționale : tors, cusut, tricotat, ciurul, croșetat;
- organizarea cursurilor antidiscriminare în instituții, școli, licee, ong-uri, Administrații Publice Locale (APL) etc.

VII. SCURT ISTORIC AL ROMILOR

Elemente de identitate culturală și valori rome

Romii, popor fără un stat sau o guvernare proprie care să-i protejeze, au supraviețuit de milenii tocmai prin păstrarea, aproape intactă, a tradițiilor. Chiar și acum, în secolul XXI, cei aproape 8.000.000 rromi care trăiesc în Europa constituie o etnie net distinctă, cu reguli și legi proprii, printre care mobilitatea, starea de permanentă căutare a unui loc care să le asigure o viață mai bună, constituie, credem, principala caracteristică ce le conferă, de altfel, statutul de popor transnațional.

54

Țara de proveniență a romilor este India și Pakistan, exodul s-a produs în jurul anului 400-500 după Hristos, peregrinajul sau incursiunea poporului spre Europa s-a produs pe 3 cai: Asia Mica, Africa de Nord și Europa. La granițele bătrânului continent romii au ajuns în jurul anului 1054 în timpul domniei împăratului Constantin al IX - lea. Primul contact cu europenii l-au avut rromii cu călugării franciscani ai Mănăstirii Iviron pe muntele Athos care văzând cu ce se ocupă romii la acel moment i-a numit "Athinganoi" în greacă veche de neatins (secta de eretici și vrăjitori). "Athinganoi" fiind etimologia cuvântului "tigan".

Încă de la atestarea documentară pe teritoriul principatelor române în anul 1385, romii au avut statul de sclavi, până în 20 februarie 1856 când sclavia a fost abolită și romii și-au recăpătat libertatea.

După primul război mondial și perioada interbelică a urmat una dintre cele mai negre perioade din istoria acestui popor, și anume Holocaustul și deportările în Transnistria, unde conform cercetărilor efectuate la nivel internațional și au pierdut viață aproximativ 2 milioane de romi în Holocaust și 25.000 în cadrul deportărilor în Transnistria.

7.1. Elemente de identitate culturală și valori romi

Din punct de vedere istoric, data de 8 aprilie a devenit sărbătoare pentru etnia rroma, odată cu reunirea la nivel internațional a organizațiilor romilor în cadrul primului Congres Mondial al Rromilor, desfășurat la Londra în 1971. La acest congres s-a luat decizia ca ziua de 8 aprilie să devină Ziua Internațională a Romilor din întreaga lume.

Tot atunci a fost adoptat, ca imn internațional al romilor, cântecul "Gelem, gelem", interpretat de cântăreața și actrița Olivera Vuco, în cunoscutul film iugoslav "Am întâlnit și țigani fericiți", pelicula ce datează din 1967. De asemenea, a fost adoptat și steagul internațional al romilor, având jumătatea de jos verde, simbol al câmpurilor înverzite și jumătatea de sus albastră, simbol al cerului senin, iar la mijloc roata cu 16 spițe, reprezentând mișcarea și creația lumii. Roata simbolizează, pe de o parte, soarta, roata succesiunii vieților, iar pe de altă parte, nomadismul, în relație cu spațiul original al Indiei.

Două decenii mai târziu la Congresul Mondial al Romilor din aprilie 1990, Comisia Lingvistică a Uniunii Internaționale a Rromilor a oficializat alfabetul internațional standardizat al limbii rromani, decizia fiind semnată de 17 specialiști în domeniu din diferite țări, în prezența unui observator al UNESCO.

Comunitatea romă tradițională s-a conturat în jurul a cinci valori fundamentale care au avut rolul de a menține, omogeniza, compactiza și păstra aspectele pozitive ale tradiției îmbinate cu modernismul în contextul social-european actual: Rușine (Lajavo), Respect (Pakiv), Adevăr (Chacipo), Bunătate (Lacipen), Jurământ (Solah).

Neamurile rromilor

În cultura tradițională a rromilor, noțiunea de neam nu se referă la înrudirea de sânge, ci la gruparea rromilor după următoarele elemente comune: meseria tradițională, structurile de organizare socială, obiceiurile și sărbătorile calendaristice.

Prezentăm în continuare, principalele neamuri de romi din România:

- boldeni (florari) - romi care, pe vremuri, se ocupau cu confecționarea florilor artificiale pentru coroane, coronițe, jerbe, iar astăzi vând flori și se ocupă cu negustoria în general;
- cărămidari / cărămizari - romi care, tradițional, se ocupau de confecționarea cărămizilor din lut nearse (chirpici), proveniți din ursari, vătrași și rudari;
- fierari - romi care, tradițional, se ocupau cu prelucrarea fierului, inclusiv cu feneria și lăcătușeria, confecționau unelte din fier, legau căruțe în fier și potcoveau cai;

- gabori - romi unguri, vorbitori de limbă maghiară, așezați mai ales în Transilvania și Banat, care, tradițional, se ocupă cu tinichigieria, dar astăzi fac și comerț ambulant cu covoare, cuverturi, obiecte casnice;
- xoraxané (turci) - romi turci musulmani, vorbitori de limbă turcă, profund influențați de cultura turcă, așezați mai ales în Dobrogea;
- xanotari (spoitori) - romi care, pe vremuri, se ocupau cu spoitul sau cositorirea vaselor din metal, iar astăzi recuperează metale feroase și neferoase;
- kikavari (căldărari) - romi a căror meserie tradițională este prelucrarea aramei / cuprului, din care fac cazane, căldări, tăvi, ibrice;
- lăutari - romi muzicieni, mai ales instrumentiști, proveniți mai ales dintre ursari și vătrași;
- lovari - romi unguri, vorbitori de limbă maghiară, așezați mai ales în Transilvania și Banat, care se ocupau, în trecut, cu geambășia / negustoria de cai;
- ursari - romi care, pe vremuri, se ocupau cu „umblatul” cu ursul, apoi, prin reconversie profesională, au devenit fierari (prelucrează fierul), pieptănari (prelucrează osul și cornul și confecționează piepteni și alte obiecte din os și corn), ciurari (prelucrează pieile de animale și confecționează ciururi și site) și lăutari;
- romungre (romungre) - romi unguri, vorbitori de limbă maghiară, profund influențați de cultura maghiară, așezați mai ales în Transilvania și Banat;
- rudari - romi care, în majoritatea lor, și-au pierdut limba maternă și cultura romani tradițională, sunt profund influențați de cultura românească și se ocupă cu prelucrarea lemnului, confecționând linguri, fuse, furci, albi, mobilier, împletituri din nulele;
- argintari - romi care, tradițional, se ocupă cu prelucrarea argintului și aurului și fac în special bijuterii și alte obiecte de podoabă;
- vătrași - romi asimilați / aculturați, sedentarizați cu multă vreme în urmă, care și-au pierdut limba maternă și cultura romani tradițională și sunt profund influențați de cultura românească.

Ocupații tradiționale ale rromilor

Cea mai importantă ocupație tradițională a romilor este prelucrarea metalelor. Prelucrarea fierului cuprinde specializarea pe meserii: fierăritul, lăcătușeria, potcovăria, caretăria și feneria. Fierarul confecționează unelte agricole, obiecte de uz casnic, elemente de fier pentru construcții și instalații. Lăcătușul face și repară lacăte, zăvoare, balamale, chei și diferite tipuri de încuietori de uși și de porți. Potcovăria potcovesce cai, boi și măgari. Căretăria sau legatul căruței constă în trasul șinelor pe roți și confecționarea legăturilor de fier ale căruțelor sau săniilor.

Tinichigieria, în cadrul căreia se confecționează burlane, jgheaburi și acoperișuri, este meseria practică mai ales de romii gabori. De prelucrarea aramei se ocupă căldărarii. Aceștia confecționează și repară vase de aramă de uz gospodăresc (cazane de fierț țuica, căldări, tăvi, tigăi) sau de cult (cristelnițe pentru botez, căldărușa de Bobotează, pocalul bisericesc). Cea mai importantă tehnică de lucru este alămirea țigănească, procedeu vechi, transmis în cadrul familiei și ținut secret, care cuprinde marea măiestrie a ciocănirii aramei.

Cositorirea vaselor de aramă este o meserie aproape dispărută, de care s-au ocupat spoitorii. Unul dintre meșteșugurile tradiționale ale romilor este și prelucrarea metalelor prețioase, aur și argint. Argintarii confecționează bijuterii, piese de harnașament (pinteni), piese de îmbrăcăminte (nasturi, butoni), obiecte de uz casnic (tacâmuri, castroane, tăvi, solnițe aurite, cupe de argint aurite, cești) și obiecte religioase (cădelnițe, sfeșnice, cristelnițe, candelă, cruci).

Remarcă tehnica filigranului, tehnica modelării în relief prin ciocănire și arta încrustării cu pietre prețioase.

În cadrul prelucrării lemnului, ocupație a romilor rudari, s-au dezvoltat o serie de specializări: rudăritul propriu-zis practicat de butnari, cei care fac obiecte casnice din lemn (blide, căni, donițe, maiuri de bătut rufe) și de covățari/albieri, cei care fac albii și coveți; lingurăritul practicat de lingurari, cei care confecționează linguri, lingurițe, cupe, linguroaie, polonice; fusăritul practicat de fusari, meșteri în confecționarea fuselor; lădăritul practicat de lădari, specializați în mobilier (mese, scaune, dulapuri), dar mai ales în lăzi de zestre, lăcrițe (cutii mici de lemn), hambare și tronuri (lăzi mari de ținut mălaiul sau alte cereale). O ramură distinctă este aceea a corfarilor, care împletesc corfe sau coșuri din nuiele de alun, de răchită sau de salcie.

În ceea ce privește lăutăria, aceasta este una dintre cele mai cunoscute meserii tradiționale rome. Lista marilor nume de lăutari romi începe cu Barbu Lăutaru și memorabila lui întâlnire cu Franz Liszt și se încheie, în funcție de epoca în care au trăit aceștia, cu Cristache Ciolac, Fănică Luca, Petrea Crețu Solcanu, lăutarii din Clejani, Grigoraș Dinicu, Fărâmița Lambru sau Ion Onoriu.

Între meseriile romilor pierdute sau aflate pe cale de dispariție se numără: prelucrarea osului și a cornului, prin care se realizau piepteni, nasturi, mânere de cuțit, mânere de pipă, capete de bătă păstorească și cornuri de praf de pușcă; prelucrarea pieilor de animale, prin care se confecționau site și ciururi; prelucrarea părului de animale, prin care se făceau perii, bidinele și pensule; cărămidăritul, prin care se confecționau cărămizi din lut nearse; geambașia sau negustoria de cai, meserie practică de către lovarii din Transilvania, despre care legendele spun că înțelegeau graiul cailor.

O altă ocupație a romilor, dispărută în zilele noastre, este ursăritul/umblatul cu ursul, ocupație practică de către ursari, situată între spectacolul ambulant de circ și vindecarea magică. Valorificând semnificația ursului ca strămoș totemic, simbol al puterii, fertilității și reînnoirii ciclurilor naturii, animal htonian și lunar, posedând virtuți apotropaice și taumaturgice, ursarii făceau din spectacolul de dresaj al ursului, un ritual cu multiple semnificații și funcții: apotropaică, de protecție a casei de atacul animalelor sălbatice („dacă-ți joacă ursul în băătăură nu te mai calcă ursul toată iarna”); inițiativă, de fertilizare și de fecundizare, după caz („călcătura ursului” este un joc ritualic prenupțial la feciori și la fete); taumaturgică („călcătura ursului” vindecă de ieale, de sperietură, de deochi, de farmede, de cununii legate și de alte „boli” induse prin mijloace magice sau prin forțe supranaturale libere).

Ansamblul de valori fundamentale ale rromilor

Legea tradiției poartă numele de Rromanipen, sistem de norme care se organizează în jurul modelului de identitate a culturii tradiționale: familia.

-familia este esență vieții într-o comunitate tradițională;

-În centrul familiei rromilor, se află câteva valori esențiale:

-phralipe (frăție), are la baza ajutorul reciproc și împărtășirea unui destin comun;

PRIMĂRIA
BAIA SPRIE

ASSOC

-pakiv (credință, respect, onoare, încredere reciprocă), precum și păstrarea purității sufletești și trupești;

-baht (noroc, soarta), norocul apare în viața celor care respectă legile frăției și credinței, iar cei care nu respectă aceste legi, vor avea parte de bibaht- nenoroc, ghinion, neșansă;

-la3av (citim lageav)- sentimentul de rușine, evocat de îndemnuri și interdicții „este rușine să...”, pe când în cultura românească este îndemnul „, nu e bine să...”

Exemplu :

Este o rușine să nu respectăm bătrânii comunității, fapt care este echivalentul a încălcării legii comunității, prin urmare o mare rușine.

- lacipen -bunătate- valoare care se transmite din generație în generație, familia își învață copiii să fie buni unii cu ceilalți, începând cu familia până la cel mai bătrân membru al comunității, indiferent de gradul de rudenie;

-membrii cei mai valoroși ai familiei sunt copiii și bătrânii. Copiii sunt educați în spiritul frăției, ajutorului reciproc, al respectului, al rușinii și al responsabilității pentru ceilalți. Copiii trebuie să respecte legile familiei, pentru a nu-și face de ras părinții și neamul. Frații se cresc între ei, pentru a deveni responsabili. Fetele se ocupa de treburi gospodărești, iar băieții învață meserii și participă la adunările bărbaților.

-pur - impur: este un concept puternic și funcționează în relația cu ceilalți.

-aurul: are valoare de reprezentare, este moștenit și transmis, de la mamă la fiică, de la soacră la noră, nu este vândut, decât foarte rar în situații de necazuri mari, boală, răscumpărarea libertății. Este o jignire să îndemnăm pe cineva să își vândă aurul pentru a-și acoperii nevoile materiale;

-coloristica: apreciată de rromi - roșu, galben, albastru, verde, portocaliu - se refuză negrul, acesta face referire la holocaust;

- relația cu Dumnezeu: rromii au ales religia majoritarilor cu care au coabitat (ortodox, penticostal etc), o religie îmbrățișată de rromi, este respectată întru totul.

- sentimentul dreptății: sentimentul de recunoștință, rromii sunt foarte recunoscutari celor care se poartă uman cu ei.

VIII. BIBLIOGRAFIE GENERALĂ

1. Achim, Viorel 1998, Țigani în istoria României, București, Ed Științifică
2. Adrian Neculau, Manual de psihologie socială, Editura Iași Polirom, 2004
3. Berill Baranyai (ACIDI, I.P.), Maria Helena Torres (ACIDI, I.P.), Maria José Vicente (EAPN Portugalia), Paula Cruz (EAPN Portugalia), Vasco Malta (ACIDI, I.P.), Ghid practic pentru ONG-uri în vederea prevenirii discriminării comunităților de romi, Pardedós, 2014
4. Bourhis, R.Y., Gagnon, A ; Moise, LC- Discriminare și relații intergrupuri în Stereotipuri, discriminare și relații intergrupuri, R.Y. Bourhis și J.F. Leyens (coord), Ed. Polirom, Iași, 1997 ;
5. Camelia Stănescu, Cristian Sorin Moiescu, Gabriela Alexandrescu, Gheorghe Sarau, Grigore Muti Giani, Iren Zrynyi, Miralena Mamina, Mihaela Gazsi Olhga Marcus, Tradiții ale romilor din spațiul românesc, București, Salvati copiii, 2004
6. Cozma, T; Cucuș C; Momanu, M. Educația copiilor de țigani : reprezentări, ipoteze, dificultăți în Minoritari, marginali, excluși, A Neculau și G. Ferreol, Ed Polirom, Iași, 1996;
7. Cucuș, C; Cozma, T.- Locul educației pentru diversitate în ansamblul problematicei educației contemporane.
8. Delia Grigore, Gheorghe Sarau, Istorie și tradiții rromice, Salvati copiii, București, 2006
9. Delia Grigore, Petre Petcut, Mariana Sandu, Istoria și tradițiile minorității rromice, Ed. Sigma, Ministerul Educației și Cercetării, 2005
10. EEA Grants, Apador-Ch, Ce pot face dacă sunt discriminat?, București, 2009
11. Florentina Băciu, coautor prof. drd, Ghid de educație interculturală, Casa Corpului Didactic Arad & Fundația Pestalozzi, Arad, 2010
12. Gheorghe Sarau, Elena Radu, Ghidul mediatorului școlar (pentru comunități cu rromi), Unicef, București, Vanemond, 2011
13. http://api.components.ro/uploads/1d3a0bf8b95391b825aa56853282d5da/2016/10/Brosura_DiversFest_2005.pdf
14. <http://crjm.org/wp-content/uploads/2016/01/CRJM-Ghid-Nediscrim-Practicieni-2016-ro.pdf>
15. http://europa.eu.int/comm/employment_social/equal
16. <http://europa.eu.int/youth>
17. <http://www.anes.ro>
18. <http://www.antidiscriminare.ro>

19. http://www.antidiscriminare.ro/library/files/ghid_de_bune_practici/ghid_de_bune_practici_pentru_combaterea_discursului_instigator_la_ura.pdf
20. <http://www.avp.ro>
21. <http://www.catalactica.org.ro/coerent/articole/COERENT%20ghid%20autoritati%20publice/COERENT%20ghid%20andiscriminare-%20autoritati%20publice.pdf>
22. <http://www.cna.ro>
23. <http://www.cncd.org.ro>
24. <http://www.cpe.ro>
25. <http://www.crj.ro/antidiscriminare.php>
26. http://www.crj.ro/wp-content/uploads/docs/Manual_formare_si_material_national_fin.pdf
27. <http://www.errc.org/training-materials/recunoasterea-si-combaterea-discriminarii-rasiale>
28. <http://www.hartuiresexuala.ro/home.html>
29. <http://www.stop-discrimination.info>
30. <https://alingavreliuc.files.wordpress.com/2010/10/richard-y-bourhis-stereotipuri-discriminare-si-relatii-intergrupuri.pdf>
31. https://drepturilecopilului.md/ro/publications/CDC_pentru_toti.pdf
32. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/1510FRA_CASE_LAW_HANDBOOK_RO.pdf
33. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/413-EU-MIDIS_ROMA_RO.pdf
34. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Homofobie>
35. <https://ro.wikipedia.org/wiki/Xenofobie>
36. https://www.academia.edu/1925515/Cercurile_incluziunii._Aspecte_ale_educa%C5%A3iei_copiilor_romi_%C3%AEn_Rom%C3%A2nia
37. https://www.academia.edu/236350/Ce_este_multiculturalismul
38. <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=caselaw/analysis&c=\>
39. O nouă provocare pentru educație: interculturalitatea, T. Cozma(coord), Ed. Polirom, Iași, 2001.
40. Patrik Weil, Libertate, egalitate, discriminari, Editura Ideea Europeana, 2008
41. Tahar Ben Jelloun, Rasismul pe intelesul copiilor, Editura Humanitas Educational Bucuresti, 2005
42. Vladimir Bardai, Cercetare istorica, prezentari personale publice in domeniul Istoriei rromilor, la Biblioteca Judeteana „Petre Dulfu”, Baia Mare, 11.03.2019, Istoria, cultura și dogmele unui popor milenar, 25.03.2019 , Femeia în comunitatea rromă, 23.05.2019 - Conceptul de discriminare. Aspecte pozitive și negative în contextul socio-cultural europeană.

Coordonator: LINGURAR SEVER , Expert în combatere a discriminării și a promovării multiculturalismului Ilustrații realizate de RENATA MIHALY

Proiect: Dezvoltarea comunității prin măsuri integrate

ID: POCU/827/5/2/139979

Beneficiar: Asociația Profesională Neguvernamentală de Asistență Socială ASSOC

Editor: Primăria Baia Sprie

Data publicării: septembrie 2022

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Capital Uman